

ROMANYA

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **İsmail Erkan SARISAÇLI**
Ankara - April, 2011

T.C. Bařbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İHRACATI GELİŐTİRME ETÜD MERKEZİ

► Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Romanya		
Nüfus	21 528 627 (28 Mayıs 2008)		
Dil	Romence. Ayrıca yaygın olarak İngilizce, Fransızca, İtalyanca ve Almanca		
Din	Ortodoks (%87), Protestan (%6,8) Katolik (%5,6), Diğer (%0,6)		
Yüzölçümü	238 391 Km2		
Başkent	Bükreş (1 931 000)		
Başlıca Şehirleri	Yaş (Iasi) 317 000 Timisoara	314 000 Köstence (Constanta)	306 000
	Cluj-Napoca 306 000 Craiova	301 000 Galati	297 000
	Braşov 281 000		
Cumhurbaşkanı	Traian Basescu		
Başbakan	Emil Boc (Demokratik Liberal Parti)		
Para Birimi	Leu (RON)		

Temel Ekonomik Göstergeler

	2006a	2007a	2008a	2009a	2010b	2012c
GSYİH (milyar dolar)	122,7	170,6	204,3	161,1	154,8	175,4
GSYİH (milyar Leu)	345	416	515	491	492	586
Reel büyüme (%)	7,9	6,0	7,1	-7,1	-2,0	3,5
Cari denge (milyon dolar)	-12 785	-23 080	-23 719	-7 298	-8 890	-10 855
Kişi başına GSYİH d (dolar)	10 485	11 462	12 556	11 782	11 619	12 603
İşsizlik (ort; %)	5,2	4,1	4,4	7,8	7,6	6,7
Tüketici fiyat enflasyonu (ort; %)	6,6	4,8	7,8	5,6	6,1	3,4
Döviz kuru Leu:\$ (ort)	2,81	2,44	2,52	3,05	3,18	3,34
Döviz kuru Leu:€ (ort)	3,53	3,34	3,70	4,25	4,21	4,01
İhracat (fob-milyon dolar)	32 336	40 555	49 760	4940 713	49 552	59 826
İthalat (fob- milyon dolar)	-47 172	-65 121	-77 942	-50 195	-58 285	-68 900
Dış Ticaret Dengesi (fob- milyon dolar)	-14 836	-24 566	-28 182	-9 482	-8 732	-9 075

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Romania Country Report, January 2011

a Gerçekleşen. b Economist Intelligence Unit tahmini. c Economist Intelligence Unit projeksiyonu d Satın alma gücü paritesiyle

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

AB (Avrupa Birliği), AG (Avustralya Grubu), BIS (Uluslararası İmar Bankası), BSEC (Karadeniz Ekonomik İşbirliği), CCC (Gümrük İşbirliği Konseyi), CE (Avrupa Konseyi), CEI (Orta Avrupa Girişimi), EAPC (Avrupa - Atlantik Ortaklık Konseyi), EBRD (Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası), ECE (Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu), FAO (Tarım ve Gıda Örgütü), G-9, G-77, IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), ICAO (Uluslararası Sivil Havaçılık Örgütü), ICFTU (Uluslararası Serbest Ticaret Birlikleri Konfederasyonu), ICRM (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi), IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu), IFC (Uluslararası Finansman Kurumu), IFRCS (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Toplulukları Federasyonu), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), IMF (Uluslararası Para Fonu), IMO (Uluslararası Denizcilik Örgütü), INMARSAT (Uluslararası Denizcilik Uydu Teşkilatı), INTELSAT (Uluslararası Telekomünikasyon ve Uydu Örgütü), Interpol (Uluslararası Polis Teşkilatı), IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi), IOM (Uluslararası Göçmen Teşkilatı), ISO (Uluslararası Standartlar Örgütü), ITU (Uluslararası Haberleşme Birliği), LAIA (Latin Amerika Entegrasyon Birliği), MONUC (BM Kongo Operasyonu), OAS (Amerika Devletleri Teşkilatı), OPCW (Kimyasal Silahları Yasaklama Organizasyonu), OSCE (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü), PCA (Daimi Hakemlik Mahkemesi), PFP (Barış için Ortaklık), UN (Birleşmiş Milletler), UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı), UNESCO (Eğitim-Bilim ve Kültür Örgütü), UNIDO (Endüstriyel Kalkınma Örgütü), UNIKOM (BM Irak-Kuveyt Gözlem Misyonu), UNMEE (BM Etyopya-Eritre Misyonu), UNMIBH (BM Bosna Hersek Misyonu), UNMIK (BM Kosova Geçici Yönetimi), UPU (Dünya Posta Birliği), WCL (Dünya Emek Konfederasyonu), WEU (Batı Avrupa Konseyi), WFTU (Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu), WHO (Dünya Sağlık Örgütü), WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı), WMO (Dünya Meteoroloji Örgütü), WTO (Dünya Turizm Örgütü), WTO (Dünya Ticaret Örgütü).

► Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Asya, Avrupa ve Ortadoğu'nun kavşak noktasında, Tuna Nehri ve Karadeniz yakınlarında yer alan Romanya, coğrafi yerleşim açısından oldukça stratejik bir konuma sahiptir. Büyük bir ekonomik potansiyeli elinde bulunduran ülke, gelişmiş sanayii ve tarım alanlarının yanı sıra zengin doğal kaynakları açısından da oldukça şanslıdır.

21,5 milyonluk nüfusu ve 238 391 kilometrekarelik yüzölçümü ile Avrupa'nın güney doğusunda yer alan Romanya, Bulgaristan (608 km), Macaristan (443 km), Moldova (450 km), Sırbistan (476 km) ve Ukrayna (531 km) ile sınıra sahiptir. Başkenti Bükreş olan ülkenin diğer önemli şehirleri Köstence, Yaş, Timisoara, Cluj-Napoca, Galati, Braşov ve Craiova'dır.

Siyasi ve İdari Yapı

Romenler, diğer Latin ulusları gibi M.S. ilk 1 000 yıl içinde ortaya çıkmış ve Trakyalı ataları olan Hint-Avrupa köklü "Dacia"lılar ile aynı bölgede yaşamışlardır. Bugün Romenler Doğu Roma dünyasının yegane temsilcisidir ve Romence de İspanyolca, İtalyanca ve Fransızcanın yanında başlıca Latin kökenli dillerden birisidir.

İlk kez 1859 yılında Wallachia ve Moldavia Prenşliklerinin birleşmesi ile doğan Romen ulus devleti, 400 yıl kadar Osmanlı egemenliğinde kalmış ve 1878 yılında resmi bağımsızlığını ilan ederek üç yıl sonra da bir krallık haline gelmiştir. Ancak söz konusu krallık, Romen nüfusun sadece bir kısmını kapsamış, 3 milyon kişi Macaristan yönetimindeki Transilvanya'da, 2 milyon kişi Rusya kontrolündeki Bessarabia'da ve küçük gruplar da Bulgaristan'a ait bulunan Dobruca bölgesinde kalmışlardır. Krallığın, Romanyalıların tamamını bir yönetim altında toplama hedefi, ancak I. Dünya Savaşı'nın ardından 1918 yılında Transilvanya, Bessarabia, Bukovina ve güney Dobruca bölgelerinin Romanya ile birleşmesi ile gerçekleştirilmiştir. Böylelikle ülke bir anda iki misli büyümüş, ancak bu yeni bölgelerin ekonomik gelişmesi, ya da tam anlamıyla entegre olması sağlanamamıştır.

II. Dünya Savaşı sonrası ülke, diğer Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri gibi Sovyet egemenliği altına girerek komünist rejimi benimsemiştir. 1945 yılında Sovyetler Birliği destekli Romanya Komünist Partisi (RCP) yönetimi ele geçirmiş, 1947 yılı sonunda da Kral Michael tahttan çekilerek ülke Romanya Halk Cumhuriyeti adını almıştır.

1950'li yıllarda Moskova ile bağları zayıflasa da, Gheorghe Gheorghiu-Dej yönetimindeki RCP, Stalinist ekonomi politikalarının tamamını uygulamıştır. 1965 yılında yönetimi devralan Nicolae Çavuşesku (Ceausescu) devlet konseyi başkanı olmuş, ülkenin adı Romanya Sosyalist Cumhuriyeti olarak değişmiştir. Gizli polis teşkilatının da desteğiyle Çavuşesku olağanüstü bir kişisel güç kazanmış, özellikle 1980'li yılların sonlarına doğru ülke yönetiminin bütün kilit noktalarına Çavuşesku'nun aile üyeleri ve arkadaşları yerleştirilmiştir.

Doğu Avrupa ülkelerinde komünist rejimlerin sarsıldığı 1989 yılı sonlarında, ülkenin Timoşoara kentinde rejime karşı ilk tepkiler başlamış, bastırılan gösterilerin Bükreş'e sıçraması ile birlikte olaylar hızla gelişmiş, 25 Aralık 1989'da Nicolae Çavuşesku ile eşi idam edilmiştir.

Tüm ülkeye yayılan ayaklanmalar sonucu, Ulusal Kurtuluş Cephesi (National Salvation Front) sosyalist rejime son vermiş, 1990 yılında da serbest seçimler yapılarak ülkede çok partili demokratik sisteme geçilmiştir. Romanya, halen çok partili parlamenter sistem ve Senato ile Millet Meclisinden oluşan iki meclis ile yönetilen demokratik bir Cumhuriyettir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

1990 yılından beri, gerek dışarıya göç, gerekse artan ölüm ve azalan doğum oranları nedeniyle, Romanya'nın nüfusu sürekli azalma kaydetmiştir. 1990 yılının Temmuz ayında 23,21 milyon kişi olan ülke nüfusu, 2008 yılında 21,5 milyon kişiye kadar düşmüştür.

Nüfus İstatistikleri

	2003	2004	2005	2006	2007-2009
Nüfus (milyon kişi)	21,7	21,7	21,6	21,5	21,5
Yıllık % değişim	-0,3	-0,3	-0,4	-0,2	-0,2

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Romania Country Profile 2009

Ülkenin nüfus azalışında doğal sebeplerin yanı sıra göç de önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Nüfusun azalmış olmasına, yurtdışına çalışmaya gidenlerin önemli ölçüde sebep olduğu tahmin edilmektedir. Diğer taraftan Uluslararası Göç Örgütü, 2008 yılı itibarıyla yurtdışında çalışmakta olan Romen sayısını 2 milyon kişi olarak belirtmektedir ki bu rakam da yetişkin nüfusun yaklaşık %10'luk kısmına karşılık gelmektedir. 1990'lı yıllarda başlayan dış göçün başlangıçtaki hedef ülkeleri Yugoslavya ve Polonya gibi Doğu Avrupa ülkeleriyle bugün Almanya, İtalya, İspanya gibi Batı Avrupa ülkeleri ve İsrail en fazla tercih edilen yabancı ülkeler haline gelmiştir.

Ülkenin nüfusunun %89,5'i Romenlerden oluşmaktadır. Ülkede resmi olarak Macarlar (%6,6), Çingeneler (%2,5) ve Almanlar (%0,5) da dahil olmak üzere 13 azınlık grubu mevcuttur.

Romanya halkının yaklaşık %96'sı okur-yazardır. Nüfusun ortalama yaşı 2000 yılında 34,6 olan Romanya, Batı Avrupa ülkelerine göre daha genç bir nüfusa sahiptir. Bununla beraber, azalan doğum oranı, bu durumun değişeceğine ve gelecek 10 yılın sonuna doğru, ülkedeki yaşlı nüfusun çalışma yaşındaki nüfusa bağımlılık oranının yükseleceğine işaret etmektedir. Bu durumun, emeklilik, sosyal sigorta ve sağlık sistemi üzerinde bir baskı oluşturması beklenmektedir.

Komünist sistemin yıkılmasının ardından, ülkenin işgücü yapısı ve büyüklüğü de önemli ölçüde değişiklik göstermiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda kayıt dışı ekonominin büyümesi ile işgücü ile ilgili güncel ve doğru bilgi temin etmek ve bu bilgileri yorumlamak zorlaşmıştır.

Ülkede kayıtlı işsizlik Aralık 1999'da en yüksek seviyeye çıkarak toplam işgücünün %11,8'i düzeyine ulaştıktan sonra 2007 yılı itibarıyla %4,1 düzeyine kadar gerilemiştir.

İstihdam-İşgücü İstatistikleri

	2003	2004	2005	2006	2007
--	------	------	------	------	------

İşgücü (milyon kişi)	2003	2004	2005	2006	2007
İşsizlik oranı (%)	7,4	6,3	5,9	5,2	4,1

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Romania Country Profile 2009

İşsizler, emekliler, kırsal kesimde çalışan ücretliler, düşük ücretli işlerde çalışıp büyük kentlerde yaşayan büyük aileler ile Moldova sınırındaki bölgelerde ve daha az gelişmiş olan kuzeydoğu bölgelerinde yaşayan kesimler, ülkede yoksulluktan en fazla zarar gören nüfusu oluşturmaktadır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Romanya'nın önde gelen doğal kaynakları arasında kerestelik orman, kömür, demir cevheri, tuz madeni, ekilebilir alanlar ve hidro-elektrik potansiyelini saymak mümkündür.

Temel metallerin çıkarılması ve işlenmesi Romanya'da çok uzun yıllardır yapılmaktadır. Ülkede demir cevheri, boksit (2,5 milyon ton), bakır (1,5 milyon ton), kurşun (600.000 ton), çinko (1,4 milyon ton), altın ve uranyum rezervleri mevcuttur. Ancak bu rezervlerin bir kısmının kalitesinin düşük olması, madenlerin bakımsız kalması ve yabancı yatırım eksikliği, sektörde sorun yaratmaktadır. Ülkede ayrıca tuz üretimi yapılmaktadır.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Avrupa'nın güney doğusunda yer alan ve Polonya'nın ardından Orta ve Doğu Avrupa'nın en büyük ikinci pazarı durumunda olan Romanya'da, sanayileşme sürecine girilmesiyle birlikte güçlü bir kırsal göç gerçekleşmiştir.

II. Dünya Savaşı'ndan ağır yaralarla çıkan Romanya, ekonomisini kaldırmak için büyük bir mücadele dönemine girmiştir. Aralık 1989 Devrimi'nden sonra serbest piyasa sistemine adapte olmaya başlayan Romanya, iktisadi gelişme amacıyla dış ticarete önem vermiştir. Ayrıca, yine bu amaçla pek çok reformlar yapılmıştır.

Kısa sürede hisselerinin çoğu devlet kontrolü altında bulunan bütün kuruluşların hızlı ve şeffaf bir biçimde özelleştirilmesi ve vatandaşların hayat standardının yükseltilmesi yönünde politikalar uygulamaya konulmuştur. Bu reformlar özellikle, IMF, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi uluslar arası oluşumlar tarafından desteklenmiştir.

Bu önemli gelişmelerle beraber 1 Ocak 2007 itibarıyla ülkenin Avrupa Birliği tam üyesi olması, Romanya'yı Avrupa'nın en cazip ülkelerinden biri haline getirmiştir.

Ülkenin 1989 yılında geçiş dönemine girmesinin ardından tarım ve sanayi sektörleri küçülmeye başlamış ve bu sektörlerin GSYİH içindeki payı da tedricen azalmıştır. Nitekim 1989 yılında %57 düzeyinde olan GSYİH içinde sanayiinin payı, 2007 yılına gelindiğinde %36,7'ye kadar gerilemiştir. Buna karşılık hizmetler sektörünün payı 2007 yılı itibarıyla %55,9'a kadar ulaşmıştır. Bu oran, diğer geçiş ekonomilerine göre düşük olsa da, orta ve uzun vadede bu payın daha da artması beklenmektedir.

Romanya ekonomisinin yeniden yapılanmasında gıda, gıda işleme, tekstil, kürk ve deri, ayakkabı ve hafif sanayi makina üretim sektörlerine ağırlık verilmiştir. Ağır sanayi özellikle metalurji ve kimyasallar geleneksel olarak önemini korumaktadır.

GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı (% pay)

	2003	2004	2005	2006	2007
Tarım	13,1	14,7	10,0	10,0	10,0
Sanayi	38,5	37,5	35,2	35,9	36,7
Hizmetler	49,8	49,1	55,3	55,2	55,9

Kaynak: EIU-The Economist Intelligence Unit Romania Country Profile 2009

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

Romanya zengin tarım alanlarına sahip olup, ülke toprakları geniş bir ürün yelpazesini yetiştirmeye elverişlidir. 1989'dan itibaren en fazla özelleştirme tarım sektöründe gerçekleştirilmiştir. 1989-2004 yılları arasında ekilebilir alanların % 85'i ve hayvancılık sektörünün % 98'i özelleştirilmiştir.

Buna rağmen, tarım sektörü yeni AB üyesi ülkeler arasında yine de zayıf kalmıştır. Komünizm döneminin ardından toplam ekilebilir alanların % 80'inin sınırlı ebatlarındaki parseller halinde özel sektöre yeniden dağıtılmasına rağmen 2000 yılına kadar çiftliklerin sadece % 2'sinin büyüklüğü 10 hektarı aşmıştır. Toprakların eski sahiplerine tekrar dağıtılması sonucu

yaşanan parçalanma ve birleştirme çalışmalarının yavaş ilerlemesi, sektördeki makinalaşma ve dolayısıyla gelişmeyi de yavaşlatmıştır.

2007 yılında tarım sektörü ülkedeki toplam istihdamın %29,5'ini ve kırsal istihdamın % 64,4'ünü karşılamakla birlikte GSYİH'ye ancak % 5,87 katkıda bulunabilmiştir. Ülkede üretilen başlıca tarım ürünleri mısır, buğday, patates, ayçiçek tohumu (çekirdek), arpa, domates, üzüm, elma, lahana ve şeker pancarıdır. Hayvansal ürünlerde ise tavuk, koyun, domuz ve sığır üretimi öne çıkmaktadır.

Sanayi

Sanayi ve imalat sektörü metalurji, ağır sanayi ve kimya sanayiindeki tesislerin eskimesi ve teknolojik açıdan demode olması yüzünden sıkıntıya düşmüştür. Komünizm döneminde imalat sanayi tesislerini bir araya toplama uygulaması devrim sonrası dönemde ülkeyi yaşlı ve hantal sanayi tesisleriyle başbaşa bırakmıştır. Verimsiz fabrikaların kapatılması ve diğerlerinin modernleştirme çalışmaları ilk başlarda sektörü zayıflatmış, fakat bu önlemler 2000-2004 yılları arasında endüstrideki % 25 artışla meyvesini vermiştir. 2000'li yılların başına kadar yavaş adımlarla ilerleyen özelleştirmenin 2001 yılından itibaren hızlanması ve yabancı yatırımları artırması geniş ölçüde modernleştirmeyi mümkün kılmıştır. Başlıca sanayi ürünleri tekstil, ayakkabı, lastik, çimento, ham çelik, hane halkı tüketim maddeleri, binek arabaları, traktörler, şarap ve biradan oluşmuştur.

2000'li yılların başında en hızlı gelişen sanayi kolları otomobil üretimi ve eczacılık ürünleri üretimi olmuş ve her ikisi de doğrudan yabancı yatırımlarla önemli ölçüde desteklenmiştir. Son yıllarda ayakkabı ve tekstil gibi bazı ihracat ürünleri gelişmiş ülkelerle rekabette zarar görmüştür. 1990'lı yıllardaki ekonomik durgunluktan olumsuz yönde etkilenen inşaat sanayi, 2000'li yılların başından itibaren konut talebinde artış, taksitli satışlar, karayolu inşaatı ve turistik tesislerden beslenerek gelişmeye başlamış olup, bu eğilimin devam etmesi beklenmektedir.

Müteahhitlik Hizmetleri

1997-99 yıllarında yaşanan ekonomik durgunluğa paralel olarak altyapı ve ayrıca konut projelerine yönelik yatırımlardaki kesintiler, Romen inşaat sektörünün 1990'lı yıllarda küçülmesine neden olmuştur. Ancak, 2000'li yıllara gelindiğinde bu tablo değişmiş ve inşaat sektörü toparlanma sürecine girmiştir. Sektörün 2000 yılında ekonomiyeye katkısı sadece % 4,9 iken, ülkenin AB üyelik sürecinin olumlu etkisi ile sektörde 2006 yılında %19,4'lük ve 2007 yılında % 33,6'lık bir büyüme görülmüş ve sektörün ülke ekonomisine katkısı % 8,4'e ulaşmıştır. Romanya, 2007 yılında Avrupa'da inşaat sektörü en fazla büyüyen ülke olmuştur. Ülkedeki altyapı projeleri, uluslararası finans kuruluşları ve AB fonlarından karşılanarak gerçekleştirilmektedir.

Önümüzdeki dönemde Romanya'da çok sayıda projenin ihaleye çıkması beklenmektedir. Söz konusu ihaleler daha çok ulaşım, konut, altyapı, hidroelektrik ve nükleer enerji santrali projelerini kapsamaktadır.

Diğer AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında eski ve yetersiz otoyollara sahip Romanya'da 2016 yılına kadar 12 milyar dolar tutarında otoyol inşaatının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Panavrupa Ulaşım Koridoru IV Projesi çerçevesinde gerçekleştirilecek projelerin en az yarısı Avrupa Yatırım Bankası başta olmak üzere AB fonlarından karşılanacaktır. Demiryolu alanında da Romanya hükümeti 2010 yılına kadar, toplam tutarı 2 milyar dolar civarında olan modernizasyon projelerini uygulamaya koyacağını duyurmuştur. Hava ulaşımı konusunda ise, ülkede dört yeni havaalanının inşası ve bazı mevcut havaalanlarının modernizasyonu söz konusudur.

Romanya'da kamu binalarının inşaatına ve özellikle konut yatırımlarına ağırlık verilmektedir. Buna rağmen, ülkede halen büyük bir konut açığı söz konusudur. Mevcut konutların eski, küçük ve yetersiz olması nedeniyle halk villa türü konutları tercih etmektedir. Özelleştirme sonrası yapılan yatırımlar ve "mortgage" sisteminin gelişmesi ile ülkede konut talebi artmıştır. Ayrıca, ülkede alışveriş merkezlerine de büyüyen bir talep mevcuttur.

Buna ek olarak, Romanya'nın özellikle kırsal alanlarında su arıtma ve kanalizasyon sistemleri ile ilgili AB çevresel yönetmeliklerine uyumu için büyük ölçekli altyapı projelerinin önümüzdeki yıllarda gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Ülkedeki diğer önemli yatırımlar ise; Cernavoda Nükleer Enerji Santrali'nin 3. ve 4. reaktörlerinin inşası ile turizm alanında gerçekleştirilecek olan önemli projelerdir.

ÖNCELİKLİ SEKTÖRLER

Ulaşım (otoyollar, demiryolu, havaalanları)
Konut, alışveriş merkezi, otel
Enerji Sektörü
Kentsel ve sosyal altyapı (Su, kanalizasyon)

Son dönemde Romen inşaat firmalarının sayısı da giderek artış göstermektedir. 1990 yılında 100 inşaat firması kayıtlıken, 2006 yılında halen inşaatın ana faaliyetleri olduğunu bildiren 34.757 firma mevcuttur.

Turizm

Avrupa'nın önemli bir yol kavşağında yer alması nedeniyle, Romanya'ya başlıca merkezlerden demiryolu, karayolu, hava yolu ve su yoluyla (Tuna Nehri ve Karadeniz'den) ulaşmak çok kolaydır. Ülkenin başta dağları ve ovaları olmak üzere coğrafi güzelliği Romanya'yı turizm için ideal kılmaktadır.

Tabiat ve dağ turizmi, şatolar, Tuna Deltası, Karadeniz Sahilleri ve manastırlar turistleri cezbeden başlıca faktörlerdir. Her yıl 15 000'den fazla yabancı turist Tuna Nehri'nde tekne turlarına katılmaktadır. Ayrıca ülkede sayıları 200'ü aşan sihi kaplıcalar da turistlerin ilgisini çekmektedir.

Enerji

Romanya'da enerji sektörünün modern bir yapıya kavuşturulması yönündeki çabalar, devlet tekellerinin özelleştirilememesi, iç tüketicilerin desteklenmesine devam edilmesi ve personel fazlası yüzünden zor durumda olan kömür, elektrik ve doğal gaz endüstrilerinin yeniden yapılandırılmaması sebebiyle 1990'lı yılların başında sürekli bir düşme eğilimi göstermiş ve buna bağlı olarak ülke, net enerji ithalatçısı haline gelmiştir. Diğer taraftan, 1990'lı yıllar boyunca petro-kimya, gübre, metalürji, çimento ve makine sanayileri gibi ağır sanayi üretimlerinde yaşanan daralmaya bağlı olarak enerji talebinin düşmesi de ülkedeki enerji üretimi azalışının sebeplerinden biri olmuştur.

Bununla beraber, 2000 yılından günümüze, sanayi sektöründeki canlanmaya paralel olarak enerji tüketiminde büyüme gözlenmektedir. Başta kömür ve doğal gaz olmak üzere Romanya, önemli birincil enerji kaynaklarına sahip tek Merkezi Avrupa ülkesi ve hatta bölgede Rusya hariç enerji bakımından kendi kendine yeterli olmaya en yakın ülke durumdadır. Bununla beraber, ülke, küresel anlamda önde gelen bir enerji üreticisi olmamanın yanısıra petrol, doğal gaz, kömür ve enerji sektörlerinde iç talebi ithalat yoluyla karşılamaktadır.

Romanya'nın enerji kaynakları hem miktar bakımından fazladır hem de çeşitlilik göstermektedir. 45 yıl daha kullanılabilmesi ve 4,1 milyar ton rezervi bulunduğu tahmin edilen kömür, özellikle de linyit, ülkenin uzun vadede en önemli enerji kaynağıdır.

Ülkenin sahip olduğu ham petrol ve doğal gaz rezervlerinin 14 yıl içinde tamamen tükeneceği tahmin edilmektedir. Doğal gaz üretimi yıllar içinde azalmış, başta Rusya'dan olmak üzere doğalgaz ithalatı toplam tüketimin %30'luk kısmına ulaşmıştır.

2008 yılı itibarıyla ülkedeki toplam enerji tüketiminin %41'lik kısmı ithal kaynaklardan sağlanmıştır. Diğer taraftan, sektörün çevre korunması bakımından sorunlar bulunmaktadır.

Enerji İstatistikleri (1 000 ton petrol karşılığı)

	2003	2004	2005	2006	2007
Üretim					
Ham petrol	5,8	5,6	5,1	4,6	4,7
Doğal gaz	10,5	10,4	10,4	10,2	9,9
Kömür	6,5	6,3	6,2	6,7	6,4
Elektrik (milyar kw/saat)	56,6	57,0	59,3	62,2	61,8
İthalat					
Petrol	5,2	7,3	8,7	9,8	9,6
Taş kömürü	2,1	2,4	2,5	2,4	3,1
Doğal gaz (milyar metreküp)	4,7	4,1	5,2	4,8	3,9

Kaynak: EIU-The Economist Intelligence Unit Romania Country Profile 2009

Son 25 yılda üretimde yaşanan azalmaya rağmen Romanya halen Merkezi ve Doğu Avrupa'nın en büyük petrol üreticisi olma konumunu korumaktadır. Diğer taraftan, coğrafi konumundan dolayı Romanya, Hazar Denizi bölgesi ile Batı Avrupa arasında petrol ürünleri taşımacılığında potansiyel bir transit yoldur.

Ülke genelinde ısınma amaçlı olarak, genellikle merkezi sisteme bağlı doğalgaz kullanılmaktadır.

Bankacılık

Ülkede bankacılık sistemini düzenleyen ve bankaların faaliyetlerine ilişkin şartları belirleyen mevzuat 99/2006 sayılı Sermaye Piyasası ve Kredi Kuruluşları Hakkında Acil Hükümet Kararı'dır. Romanya Merkez Bankası para, kambiyo, kredi, ödeme ve ihtiyati denetleme politikalarının uygulanmasının yanı sıra banka lisanslarına dair kural ve işlem şartlarını tespit etmektedir. Mevzuatta ayrıca, para transferi, Romanya Merkez Bankası tarafından bankaların lisansını iptal etme, bankaların birleşmeleri ve kapatılma şartları da yer almaktadır.

Romanya'da bankacılık sistemi Merkez Bankası ve diğer banka ve finans kuruluşundan oluşan ikili bir yapı arz etmektedir. Ülkede 1 adet devlete ait, 3 adet Romen sermayeli, 27 adet yabancı sermayeli banka, 1 adet kredi kooperatifi ve 8 adet yabancı sermayeli bankaların şubeleri olmak üzere 40 banka faaliyet göstermektedir.

Ülkede Türk sermayeli olarak Credit Europe Bank ile Garanti Bankası'nın Romanya şubesi faaliyet göstermektedir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Özellikle Romanya'daki sistem değişikliğinden hemen sonra Türk yatırımcıları küçük yatırımlarla piyasaya girmiştir. Fakat son yıllarda Romanya'ya yönelik büyük Türk yatırımlarının arttığı gözlemlenmektedir.

Türkiye değer itibarıyla Romanya'da en fazla yabancı sermaye yatırımı yapan on birinci ülke, yatırımcı sayısı itibarıyla da üçüncü ülke konumundadır. Bu durum Türk yatırımlarının nispeten küçük ölçekli yatırımlar olduğunu göstermektedir.

Ülkeler İtibarı ile Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Ülkelere Göre Yabancı Yatırımlar

No	Ülke	Firma sayısı	% Pay	Yatırım (Milyon \$)	% Pay
	Toplam	147 663	100,00	23 173,1	100,00
1	İtalya	24 477	16,6	1 157,3	4,99
2	Almanya	15 572	10,5	2 493,8	10,76
3	Türkiye	10 242	6,9	623,7	2,69

Sıra	Ülke	Yatırım Değeri (Milyon Dolar)	Yatırım Değeri (Milyon Euro)	Yatırım Değeri (Milyon Dolar)	Yatırım Değeri (Milyon Euro)
5	Macaristan	7 985	5,4	472,8	2,04
6	Irak	5 401	3,7	46,2	0,2
7	ABD	5 400	3,7	904,4	3,9
8	Fransa	5 373	3,6	2 357,4	10,17
9	Suriye	5 194	3,5	63,3	0,27
10	İsrail	5 132	3,5	51,8	0,22

Kaynak: T.C. Bükreş Ticaret Müşavirliği Ülke Raporu

İstatistikler Romanya'daki Türk yatırımları hakkında gerçek durumu tam olarak yansıtmamaktadır. Çünkü önemli miktarda Türk sermayesi başka ülkeler (Hollanda, Hollanda Antilleri vb.) üzerinden bu ülkeye geldiği için istatistiklerde Türk yatırımı olarak görünmemektedir. Dolayısıyla Romanya'daki Türk yatırımlarının miktarı rakamlarda görünenin çok daha üzerindedir.

Türk sermayeli firmalar, Romanya'da özellikle bankacılık, inşaat, menkul kıymetler, gıda işleme ve üretimi, plastik maddeler üretimi, ambalaj sanayi, elektrikli malzeme üretimi, restaurant ve casino işletmeciliği, nakliye, turizm, iç ve dış ticaret alanlarında faaliyet göstermektedir.

Romanya'daki sistem değişikliğinden sonra küçük yatırımlarla Romen piyasasına giren Türk girişimcileri daha sonra hizmetler ve imalat alanında yatırımlara yönelmiş, son dönemde ise daha büyük ölçekli yatırımlar yapılmaya başlanmıştır.

Önemli transit yollar üzerinde bulunması, eğitilmiş işgücü, gelişmiş altyapısı ile yatırımcılar için cazip bir ülke olan Romanya'da faaliyette bulunan altı bine yakın Türk sermayeli yatırımcı, Türkiye'de yerleşik firmaların Romanya pazarına girişini kolaylaştırabilecek önemli bir avantajdır.

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

Romanya'da değeri 1 milyon Avro'yu aşan yatırımlara destek üzere kurulan Yabancı Yatırımlar Ofisi (ARİS) yatırımcılara danışmanlık hizmeti vermekte ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerde yardımcı olmaktadır.

Ülkede yabancı yatırımcıların %100 şirket sermayesi sahibi olmasının önünde bir engel bulunmamaktadır. Yabancı yatırımcılar ekonominin tüm sektörlerinde yatırım yapabilir, sermaye ve karları ülke dışına transfer edebilir. Yabancı yatırımcılar için ulusal muamele esasının benimsendiği ülkede, yatırımcılar kamulaştırma ve devletleştirmeye karşı koruma altındadır.

Ülkede 30 milyon Avro'yu aşan ve en az 300 kişilik istihdam yaratan şirketlere ve 100 milyon Avro'yu aşan ve en az 500 kişilik yeni istihdam yaratan şirketlere yönelik devlet yardımları uygulanmaktadır. Ayrıca Sanayi Parkları'nda yapılacak yatırımlara Bölgesel Devlet Yardımları uygulanmaktadır. Diğer taraftan KOBİ'lerin modernizasyonu ve geliştirilmesi ile KİT'lerin geliştirilmesi faaliyetlerine yönelik devlet yardımları da bulunmaktadır.

Vergi Kanunu ve yürürlükteki diğer Mevzuat çerçevesinde yatırımlara uygulanan teşvikler ve devlet destekleri aşağıda sıralanmaktadır:

- % 16'lık sabit vergi muafiyeti
- Hızlı amortisman kullanma imkanı (ilk yıl için %50 amortisman düşülebilmesi)
- Zararları 5 yıl sonrasına kadar muhasebeleştirilme imkanı
- 5 yıla kadar arsa ve inşaat vergi muafiyeti
- Endüstriyel Parklarda vergi muafiyeti
- Yeni mezunların işe alımında teşvikler

► Dış Ticaret

Ülkenin Dış Ticareti

Romanya Dış Ticareti (Milyon Dolar)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
İhracat	13 876	17 618	23 485	27 730	32 336	40 515	49 760	40 713	49 552
İthalat	-16 487	-20 309	-27 637	-37 348	-47 172	-65 121	-77 942	-50 195	-58 285
Denge	-2 611	- 2 691	-4 152	-9 618	-14 836	-24 566	-28 182	-9 482	-8 732
Hacim	30 363	37 927	51 122	65 078	79 508	105 636	127 702	90 908	107 837

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Romania Country Report, Ocak 2011

İhracatında Başlıca Ürünler

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

HS	Ürün adı	İhracat Değeri 2009
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	2 357 476
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri	2 213 443
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	2 004 656

2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2 004 584
8525	Radyo, televizyon yayını için verici cihazlar, görüntü kaydediciler	1 407 727
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	1 233 738
9999	Başka yerde belirtilmeyen ürünler	905 185
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	840 907
6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb kösele	754 120
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçalar	725 137
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	687 505
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs	655 754
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	649 759
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla	620 318
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs	595 241
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	561 231
8482	Her nevi rulmanlar	519 300
2402	Tutun/tutun yerine gecen maddelerden purolar, sigarillolar, sigaralar	507 096
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	493 931
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	477 246
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	445 934
1001	Buğday ve mahlut	417 207
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	383 988
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	378 935
1005	Mısır	344 763
7304	Demir/çelikten (dökme hariç) dikişsiz tüp, boru, içi boş profil	319 235
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	316 394
1205	Rep/kolza tohumları	313 925
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dolak vb	304 843
8606	Kendinden hareketli olmayan yük vagonları, vagonetleri	300 042
3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	289 104
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	275 801
8704	Kamyonlar, eşya taşımaya yarayan motorlu araçlar	269 961
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	260 757
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	234 334
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	214 880
1206	Ayçiçeği tohumu	203 671
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	192 157
2716	Elektrik enerjisi	189 709
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	184 681
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	181 073
7404	Hurda bakır	175 742
7326	Demir/çelikten diğer eşya	172 858
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler	167 956
8483	Güç ileten şaft ve kranklar	164 478
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	161 120
TOPLAM (diğerleriyle)		40 620 888

Kaynak: Trade Map

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

HS	Ürün adı	İthalat Değeri 2009
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	3 108 282
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2 184 388
9999	Başka yerde belirtilmemiş mallar	1 605 673
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	1 545 074

8525	Kadyo, televizyon yayını için verici cihazlar, görüntü kaydediciler	1 431 886
8703	Otomobili, steysin vagonlar, yarış arabaları	1 109 683
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri	898 569
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	722 369
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	718 440
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	631 875
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	604 774
0203	Domuz eti	531 331
8542	Elektronik entegre devreler	503 957
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	503 916
8529	Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	438 808
4107	Sığır ve atların dabalıkmış ve hazırlanmış deri ve kösesi	427 782
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	420 224
3926	Plastikten diğer eşya	390 071
7326	Demir/çelik diğer eşya	383 799
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	345 689
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	339 083
8538	Elektrik kontrol/dağıtım için tablo, konsollar, masalar vb.	317 903
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	314 531
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	301 255
8408	Dizel ve yarı dizel motorlar	293 515
8503	Elektrik motor, jeneratör, elektrojen grupları aksam ve parçaları	292 400
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	283 288
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dolak vb	281 020
4005	Karıştırılmış kauçuk, vulkanize edilmemiş	277 926
1701	Kamış ya da pancar şekeri ve saf sakkaroz, katı halde	271 416
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	267 666
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	266 598
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	263 609
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600 mm. den geniş)	261 112
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	258 755
3824	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler	256 208
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	242 384
3923	Eşya taşıma için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsul	226 970
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600 mm. fazla	226 689
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler	225 982
5208	Pamuk mensucat	222 887
0207	Kümes hayvanları etleri ve yenilebilen sakatatları	218 193
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	214 368
	TOPLAM (diğerleriyle)	54 256 268

Kaynak: Trade Map

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

2009 Yılında Romanya'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (1 000 dolar)
Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (1 000 Dolar)

Ülke	İhracat 2009
Almanya	7 641 860
İtalya	6 278 817
Fransa	3 338 436
Türkiye	2 008 701
Macaristan	1 765 497
Bulgaristan	1 534 538
İngiltere	1 364 029
Hollanda	1 329 849
İspanya	1 224 740

Avusturya	958 415
Polonya	901 540
Yunanistan	768 937
Belçika	725 710
Rusya Fed.	716 289
Çek Cumh.	671 293
Sırbistan	576 925
Norveç	558 459
Moldova	520 866
Ukrayna	487 162
ABD	475 714
Slovakya	433 055
İsviçre	352 649
İsveç	347 891
Çin	296 544
Mısır	259 714
Hindistan	256 885
Birleşik Arap Emirlikleri	241 653
Portekiz	240 116
Slovenya	239 138
Suriye	209 586
Kore	198 911
Cezayir	185 238
Lübnan	185 073
Gürcistan	178 593

Kaynak: Trade Map

2009 Yılında Romanya'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1 000 dolar)
Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (1 000 Dolar)

Ülke	İthalat 2009
Almanya	9 411 050
İtalya	6 408 460
Macaristan	4 548 206
Fransa	3 339 581
Çin	2 646 080
Avusturya	2 581 541
Rusya Fed.	2 094 595
Hollanda	2 087 931
Türkiye	2 024 810
Polonya	1 934 748
Kazakistan	1 910 545
Bulgaristan	1 313 413
Çek Cumh.	1 285 532
İngiltere	1 202 849
Belçika	1 129 287
İspanya	1 044 778
Yunanistan	820 817
Slovakya	752 393
ABD	690 303
Hindistan	560 121
İsviçre	494 439
Güney Kore	478 240
Brezilya	425 597
Slovenya	365 609
İrlanda	358 609

İsveç	350 355
Ukrayna	325 867
Sırbistan	260 526
Japonya	260 087
Danimarka	246 236

Kaynak: Trade Map

► Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

1989'dan bu yana Romanya, Batı ile ilişkilerini geliştirmeye yönelmiş, bu amaçla serbest piyasa ekonomisinin gereklerinin yerine getirilmesi ve buna uygun mevzuat değişikliklerin yapılması çabaları, ülkenin dış ticaret politikasına da yansımıştır. Ülke, GATT ve Dünya Ticaret Örgütü'nün kurucu üyelerindedir. 1993 yılında, Romanya, Avrupa Konseyi'nin de tam üyesi olmuştur.

Bununla beraber, Romanya'nın dış ticaret rejiminde çok sık değişiklikler yapılmış, kota ve tarife düzeyleri sıkça değiştirilmiştir. Ayrıca dış ticaret politikasında zaman zaman birbiriyle çelişen amaçlar gözetilmiş, ithalat kısıtlamaları ve ihracata zarar verecek politikalar eş zamanlı olarak kullanılmıştır.

1 Ocak 2007 tarihi itibarıyla Avrupa Birliği'ne tam üye olan ülke, üyelik kapsamında Avrupa Birliği Müktesebatı ile beraber Ortak Ticaret Politikası'na tamamen uyum sağlamıştır. Romanya, Türkiye ve AB dışındaki üçüncü ülkelerden sanayi mamulü ithalatında AB'nin Ortak Gümrük Tarifesi'ni (OGT), tarım ürünlerinde ise ilgili ülkelere taviz verilen ürünler dışında yine Dünya Ticaret Örgütü taahhütlerini uygulamaktadır.

İthalat Rejimi

Romanya'ya mal ihracat ve ithalatında genelde özel bir ruhsata gereksinim duyulmamaktadır. Sadece uluslararası anlaşmalara göre; ateşli silahlarla patlayıcı maddeler, bitki, hayvan ve insan sağlığına zarar verebilecek belirli malların ithalatı kısıtlama ve yasaklamalara tabidir.

Bu ürünlerin ithalatında kontrol amaçlı verilen ithal lisanslarının verildiği kuruluşlar aşağıda sıralanmıştır.

- ? Atık maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köy Kalkınma Bakanlığı
- ? Kamu sağlığı ve çevre için tehlikeli maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köy Kalkınma Bakanlığı
- ? Silahlar ve patlayıcı maddeler için İçişleri ve İdari Reform Bakanlığı
- ? Radyoaktif ve nükleer ürünler için Nükleer Faaliyetlerin Kontrolü Milli Komisyonu
- ? İlaç yapımında kötü amaçlı kullanıma elverişli bazı kimyasal maddeler için İçişleri ve İdari Reform Bakanlığı

Tarifeler ve Diğer Vergiler

01.01.2007 tarihinde Romanya'nın AB'ye üye olduğu tarihten itibaren Romanya'nın ülkemize uygulamakta olduğu gümrük vergileri bakımından AB mevzuatı (1/95 ve 1/98 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararları, AKÇT Anlaşması) geçerli olmuştur.

Bu kapsamda Romanya Türkiye'den ithal edilen sanayi ürünlerine sıfır gümrük uygularken işlenmiş tarım ürünlerinin sanayi paylarını sıfırlamış, temel tarım ürünlerinde ise 1/98 sayılı OKK ile taviz verilenler dışında yine DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) taahhütlerini uygulamaya devam etmiştir.

Romanya, AB üyesi diğer ülkelerden ithal ettiği mallar için gümrük vergisi tahsil etmemekte, sadece malın CIF bedeli üzerinden %19 oranında KDV tahsil etmektedir.

Herhangi bir ürüne, herhangi bir ülke için uygulanan vergi oranları ve tavizler AB'nin "http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/en/tarhome.htm" adresli tarifelere ilişkin web sitesinden öğrenilebilmektedir.

Romanya'da Kurumlar Vergisi oranı %16, Katma Değer Vergisi oranı % 19'dur.

Bazı ürün ve hizmetler için indirimli KDV oranı olan % 9 uygulanmaktadır. Bu hizmet ve ürünler müze, kale, anıt, arkeolojik eserler, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, fuar ve sergilere girişte ödenen ücretler, kitap, gazete ve dergiler, ortopedik ürünler, ilaçlar ve konaklamadır. Sigorta şirketleri, bankalar ve finansal hizmetler KDV'den muaftır.

Romanya sosyal güvenlik sisteminde işverenler sosyal güvenlik, sağlık, işsizlik, kaza, çalışma kurulu primi, tıbbi rapor ve maaş garanti primlerini ödemekle yükümlüdür. İşçiler ise sosyal güvenlik, sağlık ve işsizlik primleri ödemektedir. Sosyal güvenlik primlerinin işveren payı %20,8, işçi payı ise %9,5 oranında bulunmaktadır. Sağlık sigortası için işveren payı %5,2, işçi payı %5,5'tir. Hem işçiler, hem işverenler %0,5 işsizlik sigorta payı ödemektedir.

Tarife Dışı Engeller

Resmi otoriteler tarafından açıklanmamakla beraber, Romanya'da tekstil ve konfeksiyon ürünlerinin ithalatı sırasında Türkiye ve Çin'den gelen ürünlerde taban fiyat uygulaması yapılmaktadır. Bunun için gümrüklerde hazırlanmış gayri resmi listeler bulunduğu ve bu listelerde her ürün için ayrı taban fiyat belirlendiği, bu taban fiyatlar üzerinden ithalatta katma değer vergisi uygulandığı yönünde duyular alınmaktadır.

Aynı taban fiyat uygulamasının Romanya'ya ithal edilen bazı yaş meyve ve sebze ürünleri için de yapıldığı bilinmektedir.

Türkiye'den gelen tekstil ürünlerinin Romen gümrüklerinden çekilmeleri sırasında, malı çeken firmanın devlete vergi,

bu belgeyi diğer primli ve/veya gümrükte herhangi bir belge bulunmadığına dair çeşitli belgeleri istemeleri de aynı dâğılım çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu belgelerin tamamlanması ve ibrazını, ürünlerin gümrükte bekleme sürelerini uzatmakta, dolayısıyla zaman ve para kaybına yol açmaktadır.

Romanya gümrüklerinde, gerekli görülen durumlarda TIR'ların yükü boşaltılarak malların kontrolü yapılmakta, herhangi bir sorun olması durumunda cezai müeyyide uygulanmaktadır. Bir sorun bulunmaması durumunda ise malların yeniden araçlara yüklenmesi için ortalama 140 Avro kadar indir-bindir parası alınmaktadır. Gümrük görevlilerinin mevzuata göre yetkisinin bulunmadığı bu uygulamada, geri yüklemeyi kimin yapacağı ve masrafları kimin karşılayacağı konusunda belirsizlik bulunmaktadır.

► Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Türkiye-Romanya Ticaretinin Seyri (milyon dolar)

Türkiye-Romanya Dış Ticaret Değerleri (1 000 Dolar)

	TÜRKİYE'NİN İHRACATI	TÜRKİYE'NİN İTHALATI	DENGE	HACİM
2000	326	674	-348	1 000
2001	392	481	-89	873
2002	567	662	-95	1 229
2003	873	956	-83	1 829
2004	1 236	1 610	-374	2 846
2005	1 785	2 286	-501	4 071
2006	2 351	2 669	-318	5 020
2007	3 644	3 113	531	6 757
2008	3 988	3 548	440	7 536
2009	2 216	2 258	-42	4 474
2010	2 599	3 448	-849	6 047

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Romanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Dolar)

HS NO	ÜRÜN TANIMI	2008 TOPLAM DOLAR	2009 TOPLAM DOLAR	2010 TOPLAM DOLAR
8408	DİZEL, YARI DİZEL MOTORLAR (HAVA BASINCI İLE ATEŞLENEN, PİSTONLU)	32066318	147605439	250050545
8708	KARA TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇALARI	94108772	103330045	166429058
8703	OTOMOBİLİ, STEYŞİN VAGONLAR, YARIŞ ARABALARI	276449947	67767670	83591122
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	114152578	38561324	66223476
7306	DEMİR/ÇELİKTEN DİĞER TÜPLER, BORULAR, İÇİ BOŞ PROFİLLER	118284101	46359074	57187064
0805	TURUNÇGİLLER (TAZE/KURUTULMUS)	50506469	53666164	56424792
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	44913101	42405082	54126989
7210	DEMİR/ÇELİK YASSI MAMUL, KAPLI, SIVANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	84233534	48902637	47334897
0702	DOMATES (TAZE/SOGUTULMUS)	33502107	31706354	42468289
7208	DEMİR/ÇELİK SICAK HADDE YASSI MAMULLERİ-GENİŞLİK 600MM. FAZLA	104527016	36328432	41733994
7322	ISITMASI ELEKTRİKLE OLMAYAN DEMİR-ÇELİK RADYATÖR, JENERATÖRLER	53733554	34964889	39263025
6203	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	17554392	16125042	35792866
5407	SENTETİK İPLİK, MONOFİL, ŞERİTLERLE DOKUMALAR	57414916	46045615	34725407
8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, ISI POMPALARI	51103686	29856858	34448299
8407	ALTERNATİF-ROTATİF KIVILCIM ATEŞLEMELİ, İÇTEN YANMALI MOTORLAR	19640044	19230300	29730492
5208	PAMUK MEN (AĞIRLIKÇA %85 VE FAZLA PAMUK M.KARE 200GR)	52574731	32328301	26815179
8544	İZOLE EDİLMİŞ TEL, KABLO; DİĞER İZOLE EDİLMİŞ ELEKTRİK İLETKENLERİ; FİBER OPTİK K	45235885	20807883	25839755
8302	ADİ METALLERDEN DONANIM, TERTİBAT VB. EŞYA	46735017	24110762	25252039
6106	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN BLUZ, GÖMLEK, GÖMLEK; BLUZ (ÖRME)	7167700	7176993	25054606
3926	PLASTİKTEN DİĞER EŞYA	18363440	17259455	24891557
5702	DOKUNMUŞ HALILAR, YER KAPLAMALARI (KİLİM, SUMAK, KARAMAN VB)	49571630	24757643	24652735
7326	DEMİR/ÇELİKTEN DİĞER EŞYA	19441552	16049322	23769651
8431	AĞIR İŞ MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	3898944	6677575	22833546
3916	PLASTİKTEN MONOFİL, ÇUBUK, PROFİLLER-ENİNE KESİTİ > 1MM.	59427130	28566724	22519394
7321	DEMİR-ÇELİK SOBA. OCAK. IZGARA. OCAK. MANGAL VB. EV ESYASI	30083038	19304727	21692220

3923	EŞYA TAŞIMA AMBALAJI İÇİN PLASTİK MAMULLERİ, TIPA, KAPAK, KAPSÜL	29377539	23321712	21381255
3917	PLASTİKTEN TÜPLER, BORULAR, HORTUMLAR; CONTA, DİRSEK, RAKOR VB	42338592	20600763	21153310
3920	PLASTİKTEN DİĞER LEVHA, YAPRAK, PELİKÜL VE LAMLAR	24347455	15293703	21039047
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPİRATÖR	29745509	19997290	21022479
4011	KAUÇUKTAN YENİ DİŞ LASTİKLER	17598175	16198103	20779805
4818	TUVALET KAĞITLARI, KAĞIT HAVLU, MENDİL, KUMAŞ, MASA ÖRTÜSÜ VB	34518931	26789555	20750110
8528	TELEVİZYON ALICILARI, VİDEO MONİTÖRLERİ VE PROJEKTÖRLER	43740398	18833526	20573625
4016	VULKANİZE KAUÇUKTAN DİĞER EŞYA	16982218	16618656	20220570
2005	DİĞER SEBZELER (SİRKE/ASETİK ASİTTEN BAŞKA USULDE HAZIR. KONSERVE) (DONDURULMAMIŞ)	14863979	13250690	19918249
3924	PLASTİKTEN SOFRA, MUTFAK VE DİĞER EV EŞYASI, TUVALET EŞYASI	18001814	13895994	19915920
6104	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, PANOLON VS. (ÖRME)	7231326	4678939	19449590
3105	AZOT, FOSFOR VE POTASYUM GİBİ; İKİ/ÜÇÜNÜN KARIŞIMLARI	9345000	3561614	19160592
8450	ÇAMAŞIR YIKAMA MAKİNELERİ	34660652	22311345	18707768
6109	TİŞÖRT, FANİLA, DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI (ÖRME)	27779642	12535042	18414408
8702	TOPLU HALDE YOLCU TAŞIMAĞA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	125994217	6330542	17620252
7209	DEMİR/ÇELİK YASSI MAMUL, SOĞUK HADDELENMİŞ KAPLANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	15468997	17751514	17148540
7604	ALUMİNYUM ÇUBUK VE PROFİLLER	31969903	17543229	17017226
8704	EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	136881771	10597354	16021555
7216	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN PROFİL	54296786	22886540	15999298
6004	DİĞER ÖRME MENSUCAT (EN>30CM, ELASTOMERİK/KAUÇUK İPLİK=>%5)	11273760	9623059	15721789
6110	KAZAK, SÜVETER, HIRKA, YELEK VB. EŞYA (ÖRME)	11926425	11711359	15410623
5209	PAMUK MEN (DOKUMA %85 < PAMUKLU 200G/M2 DEN FAZLA)	19257326	12708508	15232124
6908	SIRLI SERAMİKTEN DÖŞEME, KALDIRIM TAŞLARI, ŞÖMİNE, DUVAR KAROSU	29951997	15795972	13991593
7007	EMNİYET CAMLARI	22120727	15678146	13224526
1704	KAKAO İÇERMEYEN ŞEKER MAMULLERİ (BEYAZ ÇİKOLATA DAHİL)	12968543	9921007	12751049
7207	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN YARI MAMULLER	9375976	4951327	11039755
2523	ÇİMENTO	19335194	10590675	10936334
3401	SABUNLAR, YÜZEY AKTİF ORGANİK MADDELER	13345310	13167401	10814504
5210	PAMUK MEN (DOKUMALAR, AĞIRLIKÇA % < 85 TEN AZ PAMUK İÇEREN, <= 200 G/M ²)	11746599	14262491	10742523
6205	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN GÖMLEK	4024611	2944325	10731563
9403	DİĞER MOBİLYALAR VB. AKSAM, PARÇALARI	24591825	11596200	10723712
7214	DEMİR/ÇELİK ÇUBUKLAR (SICAK HADDELİ, DÖVÜLMÜŞ, BURULMUŞ, ÇEKİLMİŞ)	258008167	21470876	10266226
6204	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	16301383	8769839	10242917
4009	VULKANİZE EDİLMİŞ KAUÇUKTAN BORU VE HORTUMLAR VE DONANIMLARI	6387033	6974197	10164103
3307	TRAŞ MÜSTAHZARLARI, VÜCUT DEODORANTLARI, TUVALET MÜSTAHZARLARI	6078237	5753415	9869366
8906	DİĞER GEMİLER (SAVAŞ GEMİLERİ VE KURTARMA GEMİLERİ DAHİL, KÜREKLİ HARİÇ)	949111	0	9818279
6005	ÇÖZGÜ TİPİ ÖRGÜLÜ DİĞER MENSUCAT	11894672	5021214	9717991
8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	6739923	7624113	9635584
7308	DEMİR/ÇELİKTEN İNŞAAT VE AKSAMI	50238755	25668624	9559388
7113	KIYMETLİ METALLER VE KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	23781695	14373138	9493699
3906	AKRİLİK POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLDE)	14600119	9385625	9310767
9401	OTURMAYA MAHSUS MOBİLYALAR, AKSAM-PARÇALARI	29258353	10271668	9268024
5408	SUNİ FİLAMENT İPLİKLERİNDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	4571794	6308499	8677910
7213	DEMİR/ÇELİK FİLMAŞİN (SICAK HADDELENMİŞ, RULO HALİNDE)	64171299	11519045	8631395
4819	KAĞIT/KARTON VB. ESASLI KUTU, KILIF, TORBA VB. EŞYA	16743530	15146091	8516718
2901	ASİKLİK HİDROKARBONLAR	0	3069494	8200723
1806	ÇİKOLATA VE KAKAO İÇEREN DİĞER GIDA MÜSTAHZARLARI	11392545	6652175	8114564
5205	PAMUK (DİKİŞ HARİÇ) İPLİĞİ (AĞIRLIK; =>%85 PAMUK) (TOPTAN)	9116413	5682104	8008113
8301	ADİ METALLERDEN KİLİTLER, SÜRGÜLER, KİLİDİ OLAN FERMUARLAR VB.	9800360	6811754	7628683
8536	GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇMEYEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI	9870252	7145886	7456593
5212	PAMUK MEN (DİĞERLERİ: M2<= 200GR.)	1891688	1740295	7386724

0709	DİĞER SEBZELER (TAZE/SOGUTULMUS)	6150470	4266543	7316528
5603	DOKUNMAMIŞ MENSUCAT (EMDİRİLMİŞ)	2969995	7382251	7146307
3402	YIKAMA, TEMİZLEME MÜSTAHZARLARI-SABUNLAR HARİÇ	10007220	6449792	7089029
9405	DİĞER AYDINLATMA CİHAZLARI, LAMBALAR, IŞIKLI TABELA, PLAKA VB.	16221666	8599933	6957879
1905	EKMEK, PASTA, KEK, BİSKÜVİ VS. İLE BOŞ İLAÇ KAPSÜLÜ MÜHÜR GÜLLACI VS.	6970787	4407129	6916504
5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİŞ HARİÇ) (TOPTAN)	6523653	5192799	6887851
8516	ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR (ŞOFBENLER)	8135293	5850459	6863331
8543	KENDİNE HAS FONKSİYONLU ELEKTRİKLİ MAKİNE VE CİHAZLAR	5603335	9347084	6819392
8421	SANTRİFÜJLE ÇALIŞAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	6631607	10775283	6767055
6302	YATAK ÇARŞAFI, MASA ÖRTÜLERİ, TUVALET, MUTFAK BEZLERİ	15375160	7049521	6731693
7217	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN TELLER	4474750	6083234	6664582
3907	POLİASETALLER, DİĞER POLİİTERLER, EPOKSİT-ALKİD REÇİNELER VB (İLK ŞEKİLDE)	5784288	3968126	6569109
6802	YONTULMAYA, İNŞAATA ELVERİŞLİ İŞLENMİŞ TAŞLAR (KAYAGAN HARİÇ)	9283081	7270884	6437931
2001	SEBZE, MEYVE, SERT KABUKLU MEYVE VE YENİLEN DİĞER BİTKİ PARÇALARI	6336748	6289722	6289652
6115	ÇORAP; KÜLOTLU, KISA; UZUN KONÇLU, SOKETLER (ÖRME)	4717304	3797151	6256579
6403	AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUCUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE	13973921	5156039	6247832
2401	YAPRAK TÜTÜN VE TÜTÜN DÖKÜNTÜLERİ	6971921	5104791	6139158
3208	SENTETİK POLİMERLER ESASLI; SUSUZ ORTAMDA ERİYEN/DAĞILAN, BOYA VE VERNİK	9567956	6562493	5739791
0810	DİĞER MEYVELER (TAZE)	7062602	4627577	5663630
5516	DEVAMSIZ SUNİ LİFDEN DOKUMALAR (AĞIRLIKÇA %85 < SUNİ)	5207670	3997210	5497122
7607	ALUMİNYUMDAN YAPRAK VE ŞERİTLER-KALINLIK<0, 2MM	3646764	4660370	5375241
8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	14571489	4826784	5336037
5501	SENTETİK LİF DEMETLERİ	2740048	4732662	5277470
8403	BUHAR KAZANLARI DIŞINDA KALAN MERKEZİ ISITMA KAZANLARI	4147738	2417299	5215731
8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	8088296	6962619	5213688
5515	DİĞER DEVAMSIZ SENTETİK LİFDEN DOKUMALAR	6053576	5197875	5200841
3925	PLASTİKTEN İNŞAAT MALZEMESİ	14783889	5887001	5190535
3209	SENTETİK POLİMERLER ESASLI; SULU ORTAMDA ERİYEN/DAĞILAN BOYA VE VERNİK	6063250	3624959	5141460
6107	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN İÇ VE GECE GİYİM EŞYASI (ÖRME)	2694888	1954728	5112537
5402	SENTETİK LİF İPLİĞİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (TOPTAN)	3734698	3130132	5091539
7606	ALUMİNYUM SAC, LEVHA VE ŞERİTLER, KALINLIK>0, 2MM	8906163	2060677	5019363
5903	PLASTİK EMDİRİLMİŞ, SIVANMIŞ, KAPLANMIŞ MENSUCAT	8610493	5038900	5006526
8483	TRANSMİSYON MİLLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DİŞLİLER, ÇARKLAR	5558868	3631601	4940561
9029	DİĞER (DEVİR, ÜRETİM, MESAFE, HIZ VB.) SAYAÇLAR	3451798	2370305	4908850
7408	BAKIR TELLER	3823374	2833350	4883084
6112	SPOR KİYAFETLERİ, KAYAK, YÜZME KİYAFETLERİ (ÖRME)	1515326	1143100	4881626
7320	DEMİR-ÇELİK YAYLAR, YAY YAPRAKLARI	4136113	3296749	4871952
3921	PLASTİKTEN DİĞER LEVHALAR, YAPRAK, PELİKÜL, VARAK VE LAMLAR	6319946	4665813	4856412
7211	DEMİR/ÇELİK YASSI HADDE MAMUL (< 600MM. GENİŞ, KAPLAMASIZ)	6394981	3809827	4757935
8507	ELEKTRİK AKÜMÜLATÖRLERİ, SEPARATÖRLERİ	6589832	3538989	4614272
1517	MARGARİN	7106425	3848792	4529139
8481	MUSLUKÇU, BORUCU EŞYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	8079963	4553731	4457841
8512	KARA TAŞITLARININ AYDINLATMA, SİNYAL VB TERTİBATI, CİHAZLARI	3946249	2594831	4435034
7013	MASA, MUTFAK, TUVALET, EV TEZYİNATI VB İÇİN CAM EŞYA	8329246	5289425	4370302
7323	DEMİR/ÇELİKTEN EV İŞLERİNDE KULLANILAN EŞYA VE AKSAMI	6704529	4162123	4366653
3808	HAŞARAT ÖLDÜRÜCÜ, DEZENFEKTE EDİCİ, ZARARLILARI YOK EDİCİ	5720132	5282292	4325959
6206	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN GÖMLEK, BLUZ, VS.	10900095	7770899	4217864
5112	TARANMIŞ YÜNDEN, İNCE HAYVAN KİLİNDAN DOKUMALAR	4135003	4401895	4168274
5902	NAYLON, POLİAMİD, POLİESTER VB.ESASLI İÇ-DİŞ LASTİĞİ MENSUCATI	1467706	5110944	4099012
6108	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN İÇ VE GECE GİYİM EŞYASI (ÖRME)	5205505	3784334	4083913
7318	DEMİR/ÇELİKTEN CIVATA, SOMUN, TAVAN HALKASI, VİDA, PERÇİN, PİM	4072891	3634129	4015826

8504	ELEKTRİK TRANSFORMATÖRLERİ, STATİK KONVERTİSÖRLER, ENDÜKTÖRLER	3637160	2641319	3950955
7608	ALUMİNYUMDAN İNCE VE KALIN BORULAR	4545418	3183130	3899700
0706	HAVUÇ, SALGAM, TEKE SAKALI, KÖK KEREVİZİ VS. (TAZE/SOGUTULMUS)	3653831	3410988	3775462
7311	DEMİR/ÇELİKTEN SIKIŞTIRILMIŞ/SIVILAŞTIRILMIŞ GAZ İÇİN KAPLAR	12215127	6972668	3733292
9607	KAYARAK İŞLEYEN FERMUAR VB. AKSAM, PARÇALARI	857518	2082186	3636495
4202	DERİ VE KÖSELE VB. DEN SEYAHAT EŞYASI	2289811	3733413	3595656
7324	DEMİR/ÇELİKTEN SAĞLIĞI KORUYUCU EŞYA, TUVALET EŞYASI VE AKSAM	7097355	4135891	3583618
8537	ELEKTRİK KONTROL, DAĞITIM TABLOLARI, MÜCEHHEZ TABLOLAR	2907303	3339070	3391641
8901	YOLCU GEMİLERİ, GEZİNTİ GEMİLERİ, FERİBOTLAR, YÜK GEMİLERİ, MAVNALAR	11896040	30821035	3384547
2008	BAŞKA YERİNDE BELİRTİLMİYEN MEYVE VE YENİLEN DİĞER BİTKİ PARÇALARI KONSERVELERİ	6082954	4563164	3379126
7412	BAKIR BORU BAĞLANTI PARÇALARI (RAKOR, DİRSEK, MANŞON GİBİ)	4157636	2825265	3359069
6103	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, PANTOLON VS. (ÖRME)	5575055	2390372	3311846
8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İŞLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	3550144	1772666	3264260
2601	DEMİR CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	0	0	3189336
3304	GÜZELLİK/MAKYAJ VE CİLT BAKIMI İÇİN MÜSTAHZARLARI	4072105	3368632	3161028
8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, ISI, NEM DEĞİŞTİRME TERTİBATLI	15295807	2866716	3113312
7616	ALUMİNYUMDAN DİĞER EŞYA	3341675	2366783	3025884
0603	BUKET YAPMAYA ELVERİSLİ/KESME ÇİÇEK VE TOMURCUKLAR	3181830	2793800	3005013
6201	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN DIŞ GİYİM	2557907	1698900	2997950
8707	KARA TAŞITLARI İÇİN KAROSERİLERİ	1818549	3276519	2996666
7413	BAKIRDAN İNCE, KALIN, ÖRME VB. HALATLAR (ELEKTRİK-İZOLE HARIÇ)	3131263	1183607	2982994
5602	KEÇE (EMDİRİLMİŞ, SIVANMIŞ)	3072298	2341975	2904370
0707	HIYARLAR VE KORNİSONLAR (TAZE/SOGUTULMUS)	2678658	2311414	2889421
3816	ATEŞE DAYANIKLI ÇİMENTOLAR, HARÇLAR, BETONLAR VB. KARIŞIM	1936184	2374614	2826474
3214	MACUNLAR, RENKLİ ÇİMENTOLAR VE BOYACILIKTA KULLANILAN SIVAMA MADDELERİ	5269192	3978838	2826022
7019	CAM LİFLERİ, CAM YÜNÜ VE MAMULLERİ-İPLİK, DOKUMA VB	2460359	2061188	2823402
7407	BAKIR ÇUBUK VE PROFİLLER	654688	700671	2705112
4203	DERİ VE KÖSELEDEN GİYİM EŞYASI, AKSESUARLARI	4254946	2304876	2675699
7219	PASLANMAZ ÇELİKTEN YASSI HADDE MAMULÜ (600MM DEN GENİŞ)	3988355	2237232	2643299
3405	AYAKKABI, MOBİLYA, DÖŞEME VB TEMİZLEYEN BOYA, CİLA, PASTA VB	2959324	2378171	2621427
4810	BİR/İKİ YÜZÜ KAOLİN, İNORGANİK MADDE SIVANMIŞ KAĞITLAR	1873670	1313715	2557931
5806	DOKUNMUŞ KORDELALAR, BOLDÜKLER	1427846	2151802	2518917
6202	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN DIŞ GİYİM	1052207	1092739	2515495
8311	ADİ METALLERDEN TEL, ÇUBUK, İNCE BORU, LEVHA, ELEKTROT VB. EŞYA	2848211	1372126	2500854
7006	DÖKME, HADDEDEN GEÇİRİLMİŞ, ÇEKME VE ÜFLEME FLOTAL VS. CAM	6383055	2227226	2498821
8436	TARIM, ORMANCILIK, KÜMES HAYVANCILIĞINA MAHSUS MAKİNE, CİHAZLAR	3222593	1086963	2493125
6305	EŞYA AMBALAJINDA KULLANILAN TORBA VE ÇUVAL	2057044	1903767	2475050
3919	PLASTİKTEN, YAPIŞKAN LEVHA, YAPRAK, ŞERİT, LAM VB. DÜZ ŞEKİLDE	3901371	2267673	2431005
3403	YAĞLAMA MÜSTAHZARLARI, PAS ÖNLEYİCİLER	3404694	2151806	2430772
5801	KADİFE, PELÜŞ VE HALKALI (TIRTIL MENSUCAT)	3099838	1572832	2376119
3918	PLASTİKTEN YER KAPLAMALARI-DUVAR VE TAVAN KAPLAMALARI DAHİL	9583032	14202873	2342542
7212	DEMİR/ÇELİK YASSI HADDE MAMUL (< 600MM. GENİŞ, KAPLANMIŞ)	2731124	1358858	2302916
8502	ELEKTROJEN GRUPLARI, ROTATİF ELEKTRİK KONVERTİSÖRLERİ	7163658	2426565	2272033
3004	TEDAVİDE/KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	1460524	1122550	2242132
6304	DİĞER MEFRUŞAT EŞYASI (94.04 POZİSYONUNDAKİLER HARIÇ)	4524089	4925844	2205064
8309	ADİ METALDEN TİPA, KAPAK, KAPSÜL, MÜHÜR KURŞUNLARI VB.	3033998	2269967	2198895
1206	AYÇİÇEĞİ TOHUMU	930227	1456203	2178252
5211	PAMUK MEN (DOKUMA, %85 >PAMUKLU, SUNİ-SENTETİK KARIŞIK, 200G/M2 DEN AĞIR)	2154740	1233739	2158070
8462	METALLERİ DÖVME, İŞLEME, KESME, ŞATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	6678846	2237095	2121026
8501	ELEKTRİK MOTORLARI, JENERATÖRLER	644271	639694	2090573

7610	ALUMİNYUM İNŞAAT VE AKSAMI	4735683	1977744	2079809
8438	YİYECEK/İÇECEK SANAYİNDE KULLANILAN MAKİNE VE CİHAZLAR	4113949	5681272	2062223
5703	TUFTE EDİLMİŞ HALILAR, TUFTE EDİLMİŞ (YER KAPLAMALARI)	5691424	1958642	2026893
6910	SERAMİK MUSLUK TAŞLARI, LAVOBOLAR, KÜVETLER, BİDELER VB	4212048	2397979	2020323
3824	KİMYA VE BAĞLI SANAYİDE KULLANILAN KİMYASAL ÜRÜNLER	3933884	5090957	2011915
3207	SERAMİK, EMAYE/CAM SANAYİNDE KULLANILAN BOYA, SIR, CİLA VB.	3177386	1898710	2000895
3922	PLASTİKTEN KÜVET, DUŞ, LAVABO, BİDE, HELA KÜVETİ VE DONANIMLARI	3944381	2333767	1998101
8716	TAŞITLAR İÇİN RÖMORKLAR, YARI RÖMORKLAR VB. İLE AKSAM-PARÇALARI	8999701	2442573	1963560
7008	ÇOK KATLI YALITIM CAMLARI	6574261	3742194	1937603
8202	EL TESTERELERİ VE TESTERE AĞIZLARI	1865216	1116881	1914707
6001	ÖRME; TÜYLÜ MENSUCAT	4690292	4553558	1887522
8419	ISI DEĞİŞİKLİĞİ YÖNTEMİ İLE MADDELERİ İŞLEMELER İÇİN CİHAZLAR	3329922	2578861	1845360
0806	ÜZÜMLER (TAZE/KURUTULMUS)	3917491	2857038	1830132
6402	AYAKKABI; DIŞ TABANI, YÜZÜ KAUKUK VE PLASTİK DİĞER	4226913	1268402	1818277
4411	LİF LEVHA, ORTA YOĞUNLUKTA	2812102	1640052	1782947
8477	KAUKUK, PLASTİK EŞYA İMAL VE İŞLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	5503652	3506996	1663797
2530	TARİFENİN BAŞKA YERİNDE YER ALMAYAN MİNERAL MADDELER	2720991	2189227	1661177
9508	ATLI KARINCA, SALINCAK, ATIŞ STANDLARI, DİĞ.FUAR VE PANAYIR İÇİN EŞYA, SİRKLER VB	3038209	1590778	1630715
2610	KROM CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	0	0	1610000
4811	KAĞIT/KARTON, SELÜLOZ VATKA VE SELÜLOZ LİFTEN TABAKALAR	3233773	1679420	1568058
3215	MATBAA, YAZI, ÇİZİM VE DİĞER MÜREKKEPLER	1516180	1528532	1538006
7228	ALAŞIMLI ÇELİKTEN ÇUBUK, PROFİL, İÇİ BOŞ SONDAJ ÇUBUKLARI	8723674	422345	1447406
0302	BALIK (TAZE/SOGUTULMUS)	11330	403900	1438253
4823	DİĞER ÖLÇÜSÜNE GÖRE KESİLMİŞ KAĞIT VB; KAĞIT ESASLI EŞYALAR	1444733	1567716	1418295
4820	DEFTERLER, BLOKNOTLAR, KLASÖRLER, DOSYALAR VB. KIRTASIYE EŞYASI	2261423	1509944	1407659
4005	KARIŞTIRILMIŞ KAUKUK-VÜLKANİZE EDİLMEMİŞ, İLK ŞEKİLLERDE	16045231	864085	1405446
7305	DEMİR/ÇELİKTEN DİĞER TÜP VE BORULAR-KAYNAKLI VB.-ÇAPI>406, 4MM	531992	87977	1347730
4821	KAĞIT/KARTONDAN HER CİNS ETİKETLER	946993	1019754	1339574
2618	DEMİR VE ÇELİĞİN İMALİNDEN ELDE EDİLEN GRANÜLE CÜRUF	0	834681	1337680
6404	AYAKKABI; YÜZÜ DOKUMA MADDELERİNDEN, TABANI KAUKUK, PLASTİK VB	3243946	1472312	1331579
0804	HURMA, INCIR, AVOKADO VE GUAVA ARMUDU, MANGO, MANGOST (TAZE/KURUTULMUS)	2436114	1297179	1329343
8465	AĞAÇ, MANTAR, KEMİK, SERT KAUKUK, PLASTİK VB. İŞLEME MAKİNELERİ	5663807	1114481	1327736
8480	METAL DÖKÜMÜ İÇİN KASALAR, PLAKALAR, KALIP MODELLERİ	3383886	1089208	1320269
5810	İŞLEMELER (PARÇA, ŞERİT, MOTİF HALİNDE)	6605032	1356052	1273999
2811	DİĞER ANORGANİK ASİTLER VE AMETALLERİN DİĞER ANORGANİK OKSİJENLİ BİLEŞİKLERİ	619920	417301	1272911
3211	MÜSTAHZAR KURUTUCU MADDELER (SİKATİFLER)	1759704	1120921	1267764
3303	PARFÜMLER VE TUALET SULARI	1447950	1251184	1263548
2917	POLİKARBOKSİLİK ASİTLER, ANHİDRİTLERİ, HALOJENÜRLERİ VE TÜREVLERİ	846066	544668	1260882
0807	KAVUNLAR (KARPUZLAR DAHİL) VE PAPAYA (TAZE)	1929041	523774	1248115
2902	SİKLİK HİDROKARBONLAR	5870530	2126629	1235817
4805	DİĞER SIVANMAMIŞ KAĞIT/KARTONLAR (RULO VEYA TABAKA)	1657357	1587004	1230569
8539	KIZMA ESASLI-DEŞARJ ESASLI ELEKTRİK AMPULLERİ; ARK LAMBALARI	868627	601923	1230429
5804	TÜLLER VE DİĞER MENSUCAT-PARÇA, ŞERİT, MOTİFLER HALİNDE	5563209	2530278	1219986
1805	KAKAO TOZU (İLAVE ŞEKER/DİĞER TATLANDIRICI MADDELER İÇERMİYEN)	1294740	1602755	1213147
9404	SOMYALAR, ŞİLTE, YATAK, YORGAN, YASTIK, PUF, DİZ, AYAK ÖRTÜLERİ VB	3510893	1569840	1198157
7411	BAKIRDAN İNCE VE KALIN BORULAR	435876	369851	1194233
8455	METALLERİ HADDELEME MAKİNELERİ, BUNLARIN SİLİNDİRLERİ	4574219	1105479	1167099
8538	ELEKTRİK KONTROL/DAĞITIMI İÇİN TABLO, KONSOLLAR, MASALAR VB. DİĞER MESNETLER	3151422	1411848	1152615
0809	KAYISI, KIRAZ, SEFTALI, ERİK VE ÇAKAL ERİĞİ (TAZE)	2499293	691148	1149620
7325	DEMİR/ÇELİKTEN DİĞER DÖKÜM EŞYASI	1573276	2742990	1148236
5401	DOKUMAYA ELVERİŞLİ SUNİ VE SENTETİK LİFDEN DİKİŞ İPLİĞİ	549543	451183	1115425
7224	DİĞER ALAŞIMLI ÇELİK (İLK ŞEKİLLERDE VE YARI MAMULLERİ)	40951	1844	1115395

HS NO	ÜRÜN TANIMI	2008	2009	2010
5601	VATKALAR, VATKA MAMULLERİ, KIRPINTI, TOZ, TANAZLAR	755343	931383	1106047
7009	CAM AYNALAR	1455160	755012	1081693
3204	SENTETİK ORGANİK BOYAYICI MADDELER	1163323	1349288	1069204
8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOŞALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	4216382	3533709	1062271
8432	TARLA, BAĞÇE TARIMINDA, ORMANCILIKTA KULLANILAN MAKİNE, CİHAZLAR	1041083	1171059	1058204
3305	SAÇ MÜSTAHAZARLARI	1356718	1220703	1048350
9018	TIP, CERRAHİ, DIŞÇİLİK, VETERİNERLİK ALET VE CİHAZLARI	468846	611686	1044066
7317	DEMİR/ÇELİK ÇİVİLER, PÜNEZLER VB.	663921	778981	1028389
5503	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİŞ)	1160256	308998	1006644
2002	DOMATES (SİRKE/ASETİK ASİTTEN BAŞKA USULLERLE HAZIRLANMIŞ)	406453	2513525	1004227
8506	ELEKTRİK PİLLERİ, PİL BATARYALARI (PRİMER-ŞARJ EDİLEMİYEN)	161061	1227846	1000790
7310	DEMİR-ÇELİK TANKLAR, VARİL, FIÇI, KUTULAR (HACMİ <300LT)	1677745	938605	983360
2712	VAZELİN; PARAFİN, YAĞLI MUM, OZAKERİT, LİNYİT MUMU, TURB MUMU VB.	689447	312559	977979
0808	ELMA, ARMUT VE AYVA (TAZE)	2785210	985327	962645
4418	BİNA, İNŞAAT İÇİN MARANGOZLUK, DOĞRAMA MAMULLERİ	2582069	1877007	957621
9406	PREFABRİK YAPILAR	12370889	2647883	938626
2007	REÇEL, JÖLE, MARMELAT, MEYVE PÜRESİ VE PASTLARI	839813	945210	924421
3506	DİĞER MÜSTAHAZAR TUTKALLAR, YAPIŞTIRICILAR	1600353	822409	918339
3507	ENZİMLER, MÜSTAHAZAR ENZİMLER	986631	488829	917243
8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	11675624	3498397	895050
2520	ALÇI TAŞI, ANHİDRİT VE ALÇILAR	2561838	1771757	894218
5511	SUNİ-SENTETİK DEVAMSIZ ELYAFTAN İPLİKLER (PERAKENDE)	1971153	904506	883761
7307	DEMİR/ÇELİKTEN BORU BAĞLANTI PARÇALARI (RAKOR, DİRSEK, MANŞON)	3270941	1528965	881286
5807	ETİKETLER, MARKALAR VB.EŞYA-PARÇA, ŞERİT, ŞEKİLLİ KESİLMİŞ	1754409	647783	871748
7215	DEMİR/ÇELİK ÇUBUKLAR (DİĞER)	833650	316531	864628
8437	TOHURLARI TEMİZLEME, AYIRMA, ÖĞÜTME, İŞLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	3234151	1050667	853038
6114	DİĞER GİYİM EŞYASI (ÖRME)	1131820	690673	850248
5406	SENTETİK/SUNİ FİLAAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ HARİÇ) (PERAKENDE)	460133	422214	838554
2517	ÇAKIL TAŞI, KIRILMIŞ/EZİLMİŞ TAŞ, ÇAKMAK VE YASSI İRİ ÇAKIL TAŞI, ÇÜRUF, MOLOZ VS	997496	823060	835448
5811	KAPİTONELİ MENSUCAT (PARÇALI)	1186072	773768	831666
3903	STİREN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	1718577	715785	820968
9606	DÜĞME, ÇİTÇİT, YAPIŞAN FERMUAR, DÜĞME KALIBI, VB AKSAMI, PARÇALARI	1504979	745806	818863
6211	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN SPOR, KAYAK VE YÜZME KIYAFETLERİ VB GİYİM EŞYASI	1341848	524156	812118
8515	ELEKTRİK, LAZER, ULTRASONİK VB. ÇALIŞAN LEHİM, KAYNAK CİHAZLARI	4040089	789178	810818
9503	DİĞER OYUNCAKLAR, KÜÇÜLTÜLMÜŞ MODELLER, BULMACALAR	1520697	1033591	809246
6301	BATTANİYELER, DİZ BATTANİYELERİ	2253982	1285526	796447
	DİĞERLERİ İLE BİRLİKTE TOPLAM	3.987.476.166	2.215.735.960	2.599.283.449

Kaynak:DTM

Türkiye'nin Romanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Dolar)

HS NO	ÜRÜN TANIMI	2008	2009	2010
7204	DEMİR/ÇELİK DÖKÜNTÜ VE HURDALARI, BUNLARIN KÜLÇELERİ	751603496	534462007	835560302
7208	DEMİR/ÇELİK SICAK HADDE YASSI MAMULLERİ-GENİŞLİK 600MM. FAZLA	592878485	288890649	504078870
8517	TELLİ TELEFON-TELGRAF İÇİN ELEKTRİKLİ CİHAZLAR	68651837	155182687	220340779
8703	OTOMOBİLİ, STEYŞİN VAGONLAR, YARIŞ ARABALARI	105152726	80223766	187960035
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	477860367	205720185	166158227
8708	KARA TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇALARI	61533683	86222839	120873136
3102	AZOTLU MİNERAL/KİMYASAL GÜBRELER	82419825	98262022	74219680

4431	AĞIR İŞ MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	914420	7340701	70910023
4411	LİF LEVHA, ORTA YOĞUNLUKTA	84339643	51783794	68281810
7210	DEMİR/ÇELİK YASSI MAMUL, KAPLI, SIVANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	47158359	41824049	57722332
7209	DEMİR/ÇELİK YASSI MAMUL, SOĞUK HADDELENMİŞ KAPLANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	81016875	21946235	54144983
8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	4907401	10518048	53493246
8544	İZOLE EDİLMİŞ TEL, KABLO; DİĞER İZOLE EDİLMİŞ ELEKTRİK İLETKENLERİ; FİBER OPTİK K	43399177	38127343	43230934
2917	POLİKARBOKSİLİK ASİTLER, ANHİDRİTLERİ, HALOJENÜRLERİ VE TÜREVLERİ	23799980	15883563	42270399
1206	AYÇİÇEĞİ TOHUMU	93723572	23814357	39601077
8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, ISI, NEM DEĞİŞTİRME TERTİBATLI	38896456	34829636	35182889
7108	ALTIN (HAM, YARI İŞLENMİŞ, PUDRA HALİNDE)	1619633	8152639	30176429
2905	ASIKLIK ALKOLLER VB. HALOJENLENMİŞ, SÜLFOLANMIŞ, NİTROLANMIŞ/NİTROZALANMIŞ TÜREVL	26163390	12384475	29954082
8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, ISI POMPALARI	19060353	22874612	28564676
7005	PERDAHLANMIŞ CAM, LEVHA, YAPRAK HALİNDE; PARLATILMIŞ, CİLALANMIŞ	13097684	15728576	26497749
7216	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN PROFİL	41834145	16362679	26335917
4011	KAUÇUKTAN YENİ DİŞ LASTİKLER	18762978	20787810	26255009
8430	TOPRAK, MADEN, CEVHERİ TAŞIMA, AYIRMA, SEÇME VB. İŞ MAKİNELERİ	0	0	23009928
1005	MISIR	3567263	14590552	22305462
7202	FERRO ALYAJLAR	431	9758914	22011210
1205	REP/KOLZA TOHUMLARI	8508663	10211586	21235386
8536	GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇMEYEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI	15318828	12711577	21084907
2902	SİKLİK HİDROKARBONLAR	25761960	16060341	20163734
3402	YIKAMA, TEMİZLEME MÜSTAHZARLARI-SABUNLAR HARİÇ	0	53459	19177252
8516	ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR (ŞOFBENLER)	17060087	16129444	17875768
3907	POLİASETALLER, DİĞER POLİETERLER, EPOKSİT-ALKİD REÇİNELER VB (İLK ŞEKİLDE)	11500764	11910385	17475492
8501	ELEKTRİK MOTORLARI, JENERATÖRLER	19837453	21545769	16736907
9032	OTOMATİK KONTROL VE AYAR ALET VE CİHAZLARI	905084	2850190	16392136
4410	YONGA PANO VB. LEVHALAR	8004402	4015470	16224687
8607	DEMİRYOLU TAŞITLARININ, TRAMVAYLARIN AKSAM-PARÇALARI	17650176	1594080	15778651
3105	AZOT, FOSFOR VE POTASYUM GİBİ; İKİ/ÜÇÜNÜN KARIŞIMLARI	57390175	8949959	14846086
3902	PROPİLEN VE DİĞER OLEFİNLERİN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	39778751	20132493	14629744
5806	DOKUNMUŞ KORDELALAR, BOLDÜKLER	9000327	8493873	13475652
4407	UZUNLAMASINA KESİLMİŞ, BİÇİLMİŞ AĞAÇ; KALIN >=6 MM	13236419	9315739	13111501
9401	OTURMAYA MAHSUS MOBİLYALAR, AKSAM-PARÇALARI	8105747	9145263	12954990
3904	VİNİL KLORÜR/HALOJENLİ DİĞER OLEFİN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLDE)	59333876	5908956	12692228
7214	DEMİR/ÇELİK ÇUBUKLAR (SICAK HADDELİ, DÖVÜLMÜŞ, BURULMUŞ, ÇEKİLMİŞ)	9100605	2809021	12571906
2815	SODYUM HİDROKSİT (KOSTİK SODA) POTASYUM HİDROKSİT (KOSTİK POTAS)	46413957	12030827	12342285
7304	DEMİR/ÇELİKTEN (DÖKME HARİÇ)DİKİŞSİZ TÜP, BORU, İÇİ BOŞ PROFİL	32890049	7331146	11484988
7220	PASLANMAZ ÇELİKTEN YASSI HADDE MAMULLERİ (GENİŞLİK 600MMDEN AZ)	8592713	7695149	11376158
2306	BİTKİSEL YAĞLARIN ÜRETİMİNDEN (23.04-05' HARİÇ)ARTA KALAN KÜSPE VE KATI ATIKLAR	3326283	3646842	10951748
5101	YÜN VE YAPAĞI (KARDESİZ/TARANMAMIŞ)	11346548	8075848	10493582
3901	ETİLEN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	47961139	20599544	10439063
7606	ALUMİNYUM SAC, LEVHA VE ŞERİTLER, KALINLIK>0, 2MM	5253741	4978421	9601749
7225	ALAŞIMLI ÇELİKLERDEN YASSI HADDE MAMULÜ (GENİŞLİK 600MM.DEN ÇOK)	100621	7059219	9313168
7320	DEMİR-ÇELİK YAYLAR, YAY YAPRAKLARI	12621892	5741004	9259001
8704	EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	3634321	2727745	9251029
8482	HER NEVİ RULMANLAR	7859955	7183251	9035251
4009	VULKANİZE EDİLMİŞ KAUÇUKTAN BORU VE HORTUMLAR VE DONANIMLARI	160486	797173	8889416
3305	SAÇ MÜSTAHZARLARI	5090	25186	6897877
2933	SADECE AZOTLU HETEROSİKLİK BİLEŞİKLER	984445	1999273	6232237
8537	ELEKTRİK KONTROL, DAĞITIM TABLOLARI, MÜCEHHEZ TABLOLAR	317908	4268262	6114955
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR,	6457786	5065836	6099819

AŞI KATOK				
7207	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTE YARI MAMULLER	16231357	865197	6049886
8402	BUHAR JENERATÖRLERİ, KIZGIN SU ÜRETEK KAZANLAR	0	0	5647839
4403	YUVARLAK AĞAÇLAR	9219304	5015970	5560817
1006	PİRİNÇ	0	0	5549171
7010	CAM DAMACANA, ŞİŞE, KAVANOZ, ÇANAK, İLAÇ TÜPLERİ, KAPLAR	25704	13477	5006984
8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	248845	230745	4830199
2701	TAŞKÖMÜRÜ; TAŞKÖMÜRÜNDEN ELDE EDİLEN BRİKETLER, TOPAK VB. KATI YAKITLAR	0	0	4430530
0802	DİĞER KABUKLU MEYVELER (TAZE/KURUTULMUS) (KABUGU ÇIKARILMIŞ/SOYULMUS)	3564103	6061877	4396492
2303	NİŞASTACILIK, ŞEKER PANCARI, ŞEKER VE İÇKİ SANAYİNİN ARTIK VE POSALARI	0	112562	4134554
2202	SULAR (TATLANDIRICILI, LEZZETLENDİRİLMİŞ)	0	0	4068829
7215	DEMİR/ÇELİK ÇUBUKLAR (DİĞER)	5702696	1511391	3992048
2903	HİDROKARBONLARIN HALOJELENMİŞ TÜREVLERİ	682067	1700747	3985382
7326	DEMİR/ÇELİKTE DİĞER EŞYA	749665	947517	3902377
6204	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	4370213	3178069	3611920
8538	ELEKTRİK KONTROL/DAĞITIMI İÇİN TABLO, KONSOLLAR, MASALAR VB. DİĞER MESNETLER	976159	2998086	3417484
7213	DEMİR/ÇELİK FİLMAŞIN (SICAK HADDELENMİŞ, RULO HALİNDE)	0	0	3139626
8481	MUSLUKÇU, BORUCU EŞYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	880010	947419	3098026
2304	SOYA FASULYESİ YAĞI ÜRETİMİNDEN ARTA KALAN KÜSPE VE KATI ATIKLAR	0	12643	3087750
2836	KARBONAT; PEROKSİKARBONAT; AMONYUM KARBONAT İÇEREN TİCARİ AMONYUM KARBONAT	9244652	5847335	3079773
5903	PLASTİK EMDİRİLMİŞ, SIVANMIŞ, KAPLANMIŞ MENSUCAT	524599	3934927	3040602
8406	BUHAR TÜRBİNLERİ	0	63748	2795350
4412	KONTRPLAKLAR, KAPLAMA PANOLAR, BENZERİ KAPLAMA AĞAÇLAR	5250548	2774628	2749890
8528	TELEVİZYON ALICILARI, VİDEO MONİTÖRLERİ VE PROJEKTÖRLER	2001998	2615607	2744576
4005	KARIŞTIRILMIŞ KAUCUK-VÜLKANİZE EDİLMEMİŞ, İLK ŞEKİLLERDE	3274087	958919	2660537
6403	AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUCUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE	6022547	2438767	2612028
7205	GRANÜL VE TOZLAR-DÖKME DEMİR, AYNALI DEMİR, VB. DEMİR-ÇELİKTE	5785075	1353881	2605170
8483	TRANSMİSYON MİLLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DİŞLİLER, ÇARKLAR	1714860	2036782	2518766
6110	KAZAK, SÜVETER, HIRKA, YELEK VB. EŞYA (ÖRME)	3215735	1973518	2515302
4805	DİĞER SIVANMAMIŞ KAĞIT/KARTONLAR (RULO VEYA TABAKA)	2780090	1733333	2366695
2711	PETROL GAZLARI VE DİĞER GAZLI HİDROKARBONLAR	0	2037402	2302584
8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	2392225	1516133	2098209
4408	KAPLAMALIK VE KONTRPLAK İÇİN YAPRAKLAR; KALIN >6MM.	2210457	1448304	2073626
8512	KARA TAŞITLARININ AYDINLATMA, SİNYAL VB TERTİBATI, CİHAZLARI	980532	1790300	2005768
7306	DEMİR/ÇELİKTE DİĞER TÜPLER, BORULAR, İÇİ BOŞ PROFİLLER	46531	231236	1877676
4016	VÜLKANİZE KAUCUKTAN DİĞER EŞYA	674788	2116632	1854207
7602	ALUMİNYUM DÖKÜNTÜ VE HURDALARI	951483	988999	1851066
4102	KOYUN VE KUZULARIN HAM DERİLERİ	2226091	373999	1820182
8425	PALANGA, VİNÇ (BASAMAKLI HARİÇ)BUCURGAT, İRGAT, KRİKOLAR	810436	397426	1791225
6203	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	2550562	1894291	1753281
3801	GRAFİT, SUNİ, KOLLOİDAL, YARI KOLLOİDAL; HAMUR, BLOK, LEVHA, DİĞER	1571160	420210	1747391
8467	EL İLE KULLANILAN PNÖMATİK/MOTORLU ALETLER	307892	1000585	1745904
6206	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN GÖMLEK, BLUZ, VS.	1457506	1391426	1690097
6202	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN DİŞ GİYİM	1486087	892325	1647173
5503	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİŞ)	1782385	2400977	1557884
3926	PLASTİKTE DİĞER EŞYA	1679961	2078477	1525570
7228	ALAŞIMLI ÇELİKTE ÇUBUK, PROFİL, İÇİ BOŞ SONDAJ ÇUBUKLARI	2957955	843599	1518595
7219	PASLANMAZ ÇELİKTE YASSI HADDE MAMULÜ (600MM DEN GENİŞ)	2180373	2186364	1515378
2713	PETROL YAĞLARININ/BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLARIN KALINTILARI	11185215	8551119	1457508
8602	DİĞER LOKOMOTİF, LOKOTRAKTÖR, TENDERLER	1820830	0	1453072
8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBİNLERİ	0	973876	1423601

7308	DEMİR ÇELİKLERİN İNŞAAT VE AKSAMI	272201	300000	1303300
8531	ELEKTRİKLİ SES/GÖRÜNTÜLÜ İŞARET CİHAZLARI	568326	881833	1382879
9403	DİĞER MOBİLYALAR VB. AKSAM, PARÇALARI	872607	787724	1258264
6211	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN SPOR, KAYAK VE YÜZME KİYAFETLERİ VB GİYİM EŞYASI	181467	970150	1256331
3823	SİNAİ MONO KARBOKSİLİK YAĞ ASİTLERİ; RAFİNAJ MAHSULÜ ASİT YAĞLARI; SİNAİ YAĞ ALKO	548187	275237	1248511
4804	KRAFT KAĞIT/KARTONLAR-SIVANMAMIŞ-RULO VEYA TABAKA HALİNDE	1179099	1460069	1217720
8416	OCAKLARIN BESLENMESİ İÇİN BRÜLÖRLER, OTOMATİK OCAKLAR	274813	991209	1215837
8545	KÖMÜR ELEKTROTLAR; KÖMÜR FIRÇALARI; LAMBA, PİL KÖMÜRLERİ VB	636290	1358778	1200725
8477	KAUÇUK, PLASTİK EŞYA İMAL VE İŞLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	64846	1755658	1179769
8480	METAL DÖKÜMÜ İÇİN KASALAR, PLAKALAR, KALIP MODELLERİ	652714	662998	1177642
3914	POLİMER ESASII İYON DEĞİŞTİRİCİLER (İLK ŞEKİLDE)	1026617	1078729	1162593
8302	ADİ METALLERDEN DONANIM, TERTİBAT VB. EŞYA	754760	642679	1155914
4010	VULKANİZE KAUCUKTAN TAŞIYICI, TRANSMİSYON KOLONLARI	454026	852072	1116614
2833	SÜLFATLAR; ŞAPLAR; PEROKSİSÜLFATLAR (PERSÜLFATLAR)	1150647	1385007	1109357
3004	TEDAVİDE/KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	13454	16769	1103124
8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOŞALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	161872	119831	1092272
8504	ELEKTRİK TRANSFORMATÖRLERİ, STATİK KONVERTİSÖRLER, ENDÜKTÖRLER	2819649	1075237	1053804
4421	AĞAÇTAN DİĞER EŞYA	26051	149654	1004720
3917	PLASTİKTEN TÜPLER, BORULAR, HORTUMLAR; CONTA, DİRSEK, RAKOR VB	2833013	2981061	965234
2620	METALLERİ/METAL BİLEŞİKLERİNİ İÇEREN KÜLLER VE KALINTILAR	1002747	682610	935133
8503	ELEKTRİK MOTOR, JENERATÖR, ELEKTROJEN GRUPLARI AKSAM, PARÇALARI	192171	55576	925519
5404	SENTETİK MONOFİLAMENTLER (67 DESİTEKS/DAHA FAZLA)	0	688815	893921
1001	BUĞDAY VE MAHLUT	48883765	4513557	866061
4406	AĞAÇTAN DEMİRYOLU, TRAMVAY TRAVERSİLERİ	2910339	3553720	865020
7312	DEMİR-ÇELİK TELLERDEN ÖRME HALAT, KABLO, ÖRME HANTLAR	1800616	447031	830342
8426	GEMİ VİNÇLERİ, MAÇUNALAR, HALATLI VİNÇLER, DÖNER KÖPRÜLER	17263	76600	806234
6201	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN DIŞ GİYİM	1002178	601760	778399
5515	DİĞER DEVAMSIZ SENTETİK LİFDEN DOKUMALAR	1794314	903316	737919
9602	İŞLİ, YONT.ELVERİŞLİ BİTKİ./MİNERAL MADDE, PARAFİN, REÇİNE, STEARİN VB'DEN EŞYA	16449	710777	689843
4202	DERİ VE KÖSELE VB. DEN SEYAHAT EŞYASI	289009	299485	679374
4801	GAZETE KAĞIDI (RULO VEYA TABAKA)	3793064	720881	676271
5505	SENTETİK-SUNİ LİF DÖKÜNTÜLERİ	450125	539735	673301
6104	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, PANOLON VS. (ÖRME)	535531	409606	668677
8421	SANTRİFÜJLE ÇALIŞAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	171013	127123	667557
2302	HUBUBAT VE BAKLAGİLLERİN KEPEK, KAVUZ VE DİĞER KALINTILARI	123670	102815	650872
5603	DOKUNMAMIŞ MENSUCAT (EMDİRİLMİŞ)	752163	715727	640910
7113	KIYMETLİ METALLER VE KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	321181	388121	638323
6307	DİĞER HAZIR EŞYA (ELBİSE PATRONLARI DAHİL)	161622	169562	625031
7404	BAKIR HURDA VE DÖKÜNTÜLER	41369	84584	616024
4203	DERİ VE KÖSELEDEN GİYİM EŞYASI, AKSESUARLARI	518899	495421	611216
4002	SENTETİK KAUCUK, TAKLİT KAUCUK, STİREN-BUTADİEN KAUCUĞU VB	156562	385420	601469
8547	ELEKTRİKLİ MAKİNE, CİHAZ, TESİSLERİ İZOLE EDİCİ PARÇALAR	7536	156404	558195
9026	SIVI-GAZ AKIŞI, SEVİYESİ, BASINCI VB. ÖLÇEN ALET VE CİHAZLAR	93559	158343	556899
9030	ALFA, GAMA, BETA, X IŞINI, KOZMİK VB. IŞINLARI ÖLÇEN ALET VE CİHAZLARI	125251	375247	556728
6402	AYAKKABI; DIŞ TABANI, YÜZÜ KAUCUK VE PLASTİK DİĞER	642402	594548	547862
3923	EŞYA TAŞIMA AMBALAJI İÇİN PLASTİK MAMULLERİ, TİPA, KAPAK, KAPSÜL	309335	74017	546939
7226	ALAŞIMLI ÇELİKLERDEN YASSI HADDE MAMULÜ (GENİŞLİK 600MM.DEN AZ)	600140	562804	519832
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	389146	661581	516383
	DİĞERLERİ İLE BİRLİKTE TOPLAM	3.547.820.080	2.257.963.353	3.448.380.702

Kaynak:DTM

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	RG. Tarih ve No.
Ticaret Anlaşması	27.10.1970	12.12.1970-13692
Uzun Vadeli Ekonomik Sınai ve Teknik İşb. Anl.	29.08.1975	25.07.1976-15657
Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anl.	09.06.1975	30.04.1977-15924
Uzun Vadeli Ticari, Ekonomik ve Teknik İşb. Anl.	20.10.1987	15.01.1988-19659
Türk-Romen Karma Ekonomik Komisyonu 19.Dönem Toplantısı Protokolü	06.07.1999	
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anl.	01.07.1986	01.06.1988-19829
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anl.	24.01.1991	16.07.1994-21992
Serbest Ticaret Anlaşması	29.04.1997	17.02.1998-23233
Mutabakat Zaptı	19.06.1998	29.08.1998-23448

İki Ülke Arasındaki Ticarete Yaşanan Sorunlar

Romanya ile ikili ticari ve ekonomik ilişkilerimizde gerek ihracatçı Türk iş adamlarımızın, gerekse Romanya'da iş yapan iş adamlarımızın karşılaştıkları yapısal bir sorun bulunmamaktadır. Her iki ülke arasında gayet yakın siyasi ilişki bulunmakta ve Türk işadamları Romanya'da özel bir ilgi ile karşılanmaktadır. Tarihi gelişim içinde Romanya'da yaklaşık beş asır kalan Türkler burada önemli eserler ve kültür bırakmıştır. Türkler, Romen toplumu tarafından hüsnu kabul görmektedir.

Ancak, devrim sonrası Romanya'ya gelen ve vasıfları bulunmayan çok sayıdaki Türk gerek sosyal ilişkilerde gerekse ticaret hayatında olumsuz bir tablo çizmiştir. Bu da Türklere olan güveni önemli derecede zaafa uğratmıştır. Ancak, zaman içinde bu vasıftaki kişiler yavaş yavaş piyasadan silinmiş ve yerlerini gerçek işadamlarına bırakmışlardır. Bu gelişme neticesinde Türk işadamlarının ve yatırımlarının itibarı son yıllarda daha da artmıştır.

Mevcut durumda, Romanya'daki mevzuatın tam oluşmamış olması nedeniyle bazı Türk ihracatçılar ihrac bedellerini tahsilde sıkıntıya düşmektedir. Diğer taraftan, ülkede hukuk sisteminin yavaş işlemeden dolayı, herhangi bir alanda doğan anlaşmazlığın çözümü çok zaman almakta, dolayısıyla böyle bir durumu baştan engellemek için, ülke firmaları ile çalışacak kişilerin, akreditif türü olarak gayri kabili rücu akreditif tercih etmeleri daha faydalı olmaktadır.

Gerek kambiyo mevzuatındaki boşlukların gerekse Romanya'da şirket kurmanın çok basit olması, geçmişte bazı art niyetli Türk firmalarının bu ülkeye yönelmesini teşvik ettiği bilinmektedir. Ülkenin Türk vatandaşlarına vize uygulaması başlatmış olması, bu bakımdan ülkedeki ciddi işadamlarımızı rahatlatan bir gelişme olarak ortaya çıkmaktadır.

Romanya'daki firmalarımızın ülkede yaşadıkları önemli bir sorun, özellikle Türkiye'den götürülen çalışanlar için çalışma ve oturma izni almakta yaşanan güçlüklerdir. Oturma izni almak için gereken bürokratik işlemler hem uzun sürmekte hem de çok sayıda bürokratik süreçten geçilmektedir. Özellikle oturma izni başvurularının uzatılması aşamasında eksik ya da hatalı belge olması durumunda, yabancılar bürosunun doğrudan oturumun iptali şeklinde hareket etmesi firmalarımızı zor durumda bırakabilmektedir.

Romanya'da halen serbest piyasa ekonomisine geçiş süreci yaşanmakta olup, bundan doğan sık mevzuat değişikliği, bürokrasi, kurumlararası yetki çatışması, anlaşmazlıkların çözümünde yargı mekanizmasının ağır işlemesi gibi sorunlar mevcuttur. Özellikle, ülkede hukuk sisteminin yavaş işlemeden dolayı, herhangi bir alanda doğan anlaşmazlığın çözümü zaman almaktadır. Ülkede faaliyet gösteren firmalarımız çok sık gerçekleştirilen mali kontrol denetimleri ve KDV idelerinin zamanında verilmemesi gibi uygulamalardan şikayetçi olmaktadır.

İki Ülke Arasındaki Müteahhitlik İlişkileri

Hali hazırda Romanya'da 387 Türk müteahhitlik firması bulunmaktadır. Türk firmalar, otoyol, kamu ve ticaret binaları inşaatı için ihalelere girmektedirler. 2008 yılında Türk müteahhitlik firmaları Romanya'da 480 milyon \$ değerinde 42 proje üstlenmişlerdir.

► Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Romanya, 1970 yılından bu yana Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (World Intellectual Property Organization/WIPO) üyesidir. Fikri mülkiyet hakları konusunda dünyadaki en önemli anlaşmalar olan Paris Konvansiyonu, Bern Konvansiyonu ve TRIPS Anlaşması'nı imzalamıştır. Fikri mülkiyet hakları ile ilgili ulusal mevzuatı bütünüyle Avrupa Birliği normları ile uyumlaştırılmıştır. Ülke Avrupa Patent Konvansiyonu üyesidir. Buluşlar, markalar, coğrafi işaretler, endüstriyel tasarım ve diğer fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin resmi kurum Telif Hakları ve Markalar Bürosu'dur.

Ülke, patentler, ticari markalar ve telif hakları ile ilgili mevzuatı düzenleyerek hukuki çerçeveyi tamamlanmış olmasına rağmen, uygulamada halen sorunlar yaşanmaktadır.

Sahte ve taklit ürünler ile mücadele, bu nedenle ülkenin birincil öncelikleri arasında yer almaktadır. Konu ile ilgili çıkartılan mevzuat, idari kapasite yetersizliği nedeniyle etkin bir biçimde uygulanamamaktadır. Avrupa Komisyonu, konu ile ilgili olarak ülkenin sınır kontrollerini artırması ve çeşitli kamu kurumları arasında daha fazla işbirliği içinde çalışılması yönündeki önerilerini ve uyarılarını ülkeye sunmaktadır.

Dağıtım Kanalları

Büyük paketleyici ve işleyici firmalar daha fazla oranlarda ihracatçıdan veya doğrudan üreticiden alma yoluna gitseler de, tedarik zincirinde ithalatçıların rolü hala önemlidir. Romanya'da birçok büyük market de ürünlerini doğrudan ithal etme veya büyük ithalatçılardan temin etme yoluna gitmektedir. Marketler özellikle kendi markalarıyla satışını yaptıkları fason ürünleri doğrudan lokal üreticiden veya ihracatçılardan temin etmekte olup, acenta / temsilcilikler vasıtasıyla yapılan alımlar düşük düzeylerde kalmaktadır. Toptancılar ise genellikle gıda ürünlerinin perakendeciler vasıtasıyla tüketicilere ulaştırılması yönünde hareket etmektedir. Romanya'da daha küçük marketlerin domine ettiği perakendecilik sektöründe ise modern perakendecilik anlamında hiper ve süper marketlerin payı artış göstermiştir.

Tüketicilere gıda ürünlerinin sunulması büyük oranda süpermarket ve hipermarketler yoluyla yapılmaktadır. Ülkede ulusal veya uluslararası büyük zincir mağazalar mevcut olup, bunlar perakende dağıtım kanalının en önemli aktörleridir. Büyük hipermarketlerin birçoğu kendi markalarıyla fason üretim yaptırmakta, bazıları da doğrudan ithalat yoluna gitmektedir. Bu anlamda ihracatçılarımızın son tüketiciye ulaşmaları da (işletmeden son tüketiciye satış) mümkün görünmektedir. Ancak, özellikle küçük ve orta ölçekli ihracatçı firmalarımızın doğrudan bu satışları gerçekleştirmeleri güç olabilir. Çünkü böyle bir satışın ancak yerinde yapılacak güçlü bir tanıtım ve tutundurma kampanyası ile gerçekleştirilmesi mümkün görünmektedir. Ayrıca pazarda iyi bir müşteri portföyüne ve etkin bir dağıtım kanalına sahip olan, bölgesel pazarlardaki gelişmeleri ve tüketici tercihlerini iyi analiz edebilen bir ithalatçı/tüccar firmayla çalışılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tüketici Tercihleri

Romanya pazarında, tüketici tercihlerini belirleyen unsurlar arasında kalite, fiyat ve ödeme koşulları başta gelmektedir. Bununla beraber, Romanya piyasasındaki tüketiciler için temel sorunun nakit sıkıntısı olduğu geçeceği göz önüne alınırsa, fiyat ve ödeme koşullarının, kaliteden daha ağırlıklı yer tuttuğunu belirtmek gerekir. Uzun dönem kredi olanaklarıyla satış yapılması, firmaları tüketici tercihleri açısından önemli bir avantajı sağlanmaktadır.

Romanya pazarında reklam ve promosyon faaliyetleri, firmaları avantajlı duruma getirmektedir. Öte yandan, satış sonrası servis hizmetleri sunabilmek için yerli ortaklarla işbirliği yapmak önem kazanmaktadır. Romanya'da satış sonrası hizmetlerinin düzeyi tatmin edici olmaktan uzaktır. Yeterli eğitimi vererek yerli ortağı iyi hizmet verir duruma getirmek tüketici tercihleri üzerinde kayda değer olumlu etkiler yaratacaktır. Geçmişte Batı pazarlarına kapalı olmanın getirdiği rekabetten yoksunluk, tüketicileri satış sonrası hizmet alamaz duruma getirmiştir. Bu sorunun çözümü tüketici tercihlerinde belirleyici olabilmektedir.

Ülkedeki tüketicilerin genel giderlerine bakılacak olursa, en büyük payı, yiyecek ve içecek için yapılan giderlerin almakta olduğu görülür. Bu ürünlerin toplam tüketim harcamalarının içindeki payı %39,27 oranındadır. Toplam tüketim harcamaları içinde giyim eşyaları %3,43, ev eşyaları %5,19 ve ulaşım giderleri %11,35 pay almaktadır.

Ülkenin yaşadığı ekonomik sıkıntılara rağmen, nüfusun bir kısmının satın alma gücü son yıllarda önemli ölçüde yükselme göstermiştir. Komünist dönem sonrası Doğu Avrupa'daki tüm ülkelerin geçtiği dönüşüm sürecine nispeten geç giren Romanya'da harcanabilir kişi başına gelir halen Polonya, Slovakya gibi ülkelerin yaklaşık %25 altındadır. Bununla beraber tasarruf eğilimleri düşük ve tüketim eğilimleri yüksek olan Romenler yaşam standartlarını geliştirmeye çok meraklıdır.

Vergiler çıkarıldıktan sonra hane halkı gelirlerinin yaklaşık %79,3'lük kısmı harcanabilir gelir olarak değerlendirilmektedir. Tasarruf eğiliminin çok düşük olduğu ülkede, tüketim harcamaları, harcanabilir gelire kıyasla daha hızlı bir artış göstermektedir. Bu durum ülke pazarını özellikle ev eşyaları ve tüketiciye yönelik elektronik eşyalar bakımından cazip bir pazar haline getirmektedir.

Ülkede artan gelir dağılımı bozukluğu ve kırsal kesimin yoksulluğu da göz önüne alındığında farklı gelir gruplarındaki hedef tüketicilere farklı ürün ve stratejilerle yaklaşmak gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Ülkede 55 yaşın üzerindeki tüketiciler, ekonomik anlamda çok zor dönemler geçirmiş olmanın da etkisiyle ticari markalara fazla önem vermemektedir. Bununla beraber, belirli markalara bağımlılık özellikle genç nüfus içinde giderek yaygınlaşmaktadır.

30-34 yaş grubundaki tüketiciler en yüksek ortalama brüt harcanabilir gelire sahip nüfusu oluşturmaktadır. Bu grup özellikle seyahat ve eğlence gibi lüks tüketim kabul edilebilecek ürünlere yönelik olarak büyük talep göstermektedir. Bu kesim reklam ve markalı ürünlerin de temel hedef kitlesi olarak değerlendirilmektedir.

Buna karşılık 25 yaşın altındaki genç nüfus ile 60 yaş üstü yaşlı nüfus, harcanabilir gelir bakımından en kötü durumdaki nüfus gruplarıdır. Her iki grup da sadece temel tüketim maddelerin yönelmektedir. 25 yaş altı genç nüfus, düşük harcanabilir gelirine rağmen markalı ürünlere yönelik bir talep göstermektedir.

Markalı ürünlerin yönelebileceği bir diğer nüfus grubu da yıllık brüt geliri 8-10 bin dolar arasında değişen 47-53 yaş grubu tüketicilerdir. Bu nüfus grubu fiyattan çok kaliteye önem vermektedir.

Reklam ve Promosyon

Yabancı firmaların Romanya pazarında kullanabilecekleri reklam olanakları son dönemde artmıştır. Televizyonun dışında kalan reklam araçları arasında radyo, yazılı basın, filmler aracılığıyla duyuru ve kapı dolaşmak suretiyle yapılan reklam gibi araçlar yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Billboard reklamcılığı hızla gelişmektedir. Toplu taşıma araçları üzerine de reklam alınabilmektedir.

Pazara kendi markası ile girmek isteyen ve özellikle de tüketim malları ihraç eden firmalar için mümkün olduğunca reklam ve promosyon faaliyeti yürütülmesi, özellikle de televizyon ve radyo gibi kitle iletişim medyasının kullanılması faydalı olabilecektir. Romen tüketiciler, televizyon, radyo ve billboard reklamcılığından çok etkilenmekte, bu reklamlarla tanıtılan ürünlerin çok güvenilir olduğunu düşünmektedir.

Diğer taraftan, uzmanlaşmış kuruluşların Romanya için pazar araştırması ile ilgili hizmetler verdikleri bilinmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Romanya kalite ve güvenlik standartları Romanya Standartlar Enstitüsü yetkisi altındadır. Ülkede, standartları uluslararası standartlar ve AB standartlarına uygun hale getirmeye yönelik olarak mevzuat değişikliği çalışmaları yapılmıştır. Yeni standartların tamamına yakını ISO veya AB standartlarına uyumlandırılmıştır.

Romanya bitki ve hayvan sağlığı önlemlerini AB'nininkilerle uyumlaştırmaya başlamıştır. AB önlemlerinin adaptasyon ve uygulamasının Romanya'ya tavukçuluk ürünleri, siğir eti ve biyoteknoloji ürünleri ihracatına sert etkisi olması

beklenmektedir.

Romanya'da üretilen ve ithal edilen malların ambalajları üzerine Tüketici Koruma Kanunu gereğince etiket koyma ve ambalajın içindeki mamulün ne olduğu hakkında açıklayıcı bilgi yazma zorunluluğu vardır.

İthalatı yapılan ürünlerin etiketleme, sağlık ve güvenlik ile ilgili kurallara uymaları yasal zorunluluktur. Yabancı ürünlere uygulanan özel kurallar bulunmamakla beraber ülkeye ihraç edilecek ürünler için Romence etiket hazırlanması gerekmektedir.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Ülkede tahkim kararlarının ulusal mahkemeler tarafından uygulanma süreçleri diğer Batı ülkelerindeki gibidir. Bunun yanı sıra, Romanya Ticaret ve Sanayi Odası'nın bünyesinde bir Uluslararası Ticari Tahkim Mahkemesi faaliyet göstermektedir.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Ankara-Bükreş arasında taşımacılık maliyetleri TIR başına ortalama 1600-2000 Euro arasında değişmektedir.

Taşıma Modları ve Ücretler

İHRACAT/2008	AVRO	ORAN %
TAŞIMA MODU		
Demiryolu ulaşımı	91 408 542	3
Deniz aracında demiryolu vagonu	1 432 248	0,1
Deniz aracında motorlu karayolu taşıtı	174 446 905	6
Deniz aracında treyler veya yarı treyler	2 458 113	0,1
Denizyolu ile taşıma	669 456 235	25
Diğer	113 110	0,004
Havayolu ulaşımı	22 911 531	1
Karayolu ulaşımı	1 651 949 384	61
Kendinden hareketli araçlar	74 170 404	3
Posta ile gönderme	19 786	0,001
Sabit ulaşım tesisatı	1 110 264	0,04
TOPLAM	2 689 476 522	100

Kaynak: DTM Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Romanya'da iş ilişkilerini belirleyen özel bir takım gelenekler yoktur. Batı iş dünyasının uyguladığı standartlar uygulanır. Bununla beraber, Batı Avrupalı işadamlarından farklı olarak Romenler dakikliğe çok büyük önem vermemektedir.

Romenler sıcakkanlı insanlardır. Yabancıları oldukça iyi karşılarlar. Tanışmalarda tokalaşılır ve ziyarete gidildiğinde normal nezaket kuralları uygulanır. Toplantılarda kartvizit bulundurmak ve tanışılan kişilere vermek önemlidir.

Para Kullanımı

Romanya yasaları yabancıların 10 000 dolar nakit para getirmesine izin vermektedir. Ancak 1 000 doların üstündeki meblağların, çek şeklinde de olsa beyan edilmesi gerekmektedir. 10 000'in üstündeki meblağlar ise bankalar yoluyla transfer edilmelidir. Yabancılar paralarını bankalarda veya hemen her yerde çok sayıda bulunan döviz bürolarında yerli paraya çevirebilirler.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Romanya 2004 yılı Nisan ayından itibaren Türk vatandaşlarına vize uygulaması başlatmıştır.

2004 yılının Mayıs ve Haziran aylarında, Türkiye-Romanya vize anlaşmasının uygulanmasından kaynaklanan sıkıntıların giderilmesi amacıyla Romen yetkililerle gerçekleştirilen görüşmeler sırasında TIR ve otobüs sürücülerini için 2 yıl süreli çok girişli vize imkanı, sürücüler için öngörülen beş günlük kalış süresinin 15 güne çıkarılması, sürücü listelerinin bilgisayar ortamında karşılıklı olarak diplomatik kanallardan iletilmesi halinde vize işlemlerinin 48 saatte sonuçlandırılması gibi konularda mutabakata varılmıştır.

Gideceği ülkenin vizesini almış olması kaydıyla Romanya üzerinden bu ülkelere geçiş yapacak Türk vatandaşlarına 48 saat içinde transit geçiş vizesi verilebilecektir.

Romanya'ya turist vizesi almak için gerekli belgeler:

- Otel rezervasyonu ya da kalınacak yer ile ilgili belge

- Gidiş dönüş bileti
- Seyahat ve sağlık sigortası
- En az 3 ay geçerli pasaport
- Pasaport fotokopisi
- 2 fotoğraf
- 41 dolar vize ücreti
- ABC vize başvuru formu
- Kalınacak süre için yeterli miktarda para (günlük 50 Euro, toplamda en az 500 Euro)

Türk iş adamları veya şirket temsilcisi vatandaşlarının, AB üyesi ülkeler, İsviçre, Kanada, ABD veya Japonya tarafında düzenlenmiş geçerli ikamet izni sahibi vatandaşları Romanya'ya yapacakları, 30 günü aşmayacak iş amaçlı seyahatlerinde ve ikamet tezkeresinin süresini aşmamak kaydıyla vizeden muaftır.

Türk iş adamları veya şirket temsilcisi vatandaşlara kısa süreli ikamet imkanı veren ve ilk girişten itibaren 6 (altı) ay içinde en fazla 90 gün ikamet hakkı tanıyan ticari vizenin alınabilmesi için gerekli belgeler ise aşağıda sıralanmaktadır.

- En az 3 ay geçerli pasaport ve fotokopisi
- 2 fotoğraf
- 76 dolar vize ücreti
- ABC vize başvuru formu
- Romanya'daki muhataptan alınacak davet mektubu
- Türkiye'deki şirketin bağlı olduğu Ticaret ya da Sanayi Odası kaydı
- Eğer giden kişi şirket sahibinden farklı ise şirkette çalıştığına ve gidiş amacına dair antetli kağıda yazı
- Başvuru sahibinden başka bir kişinin başvurması halinde vekalet
- Otel rezervasyonu ya da kalınacak yer ile ilgili belge
- Gidiş dönüş bileti
- SSK veya Bağ-Kur'dan en son prim belgesi
- Sağlık sigortası
- Kalınacak süre için yeterli miktarda para (günlük 50 Euro, toplamda en az 500 Euro)

Ayrıca bir senelik vize alınması için, vize talep eden kişinin Türkiye Dışişleri Bakanlığı listesindeki ticaret veya sanayi odaları veya diğer ekonomik kuruluşlardan adına alınan referansın mektubu ibraz edilmelidir.

14.01.2009 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Vatandaşlarının Karşılıklı Seyahatine İlişkin Anlaşmanın Tadiline İlişkin Protokol" ile iki ülke arasındaki vize uygulamalarında bazı avantajlar getirilmiştir.

Buna göre:

- Diplomatik ve konsolosluk temsilciliklerine atanarlara (vize muafiyeti) ve sözkonusu kişilerin umuma mahsus pasaport hamili aile mensuplarına (1 günde ve harçsız vize verilmesi) ;
- Resmi heyetlere eşlik eden umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımıza (1 günde ve harçsız vize verilmesi) ;
- İkili anlaşmalar veya AB eğitim programları çerçevesinde eğitim/staj görececek öğrencilere (harçsız, uzun süreli vize ve ikamet tezkeresi verilmesi);
- Görevle atanan okutmanlara, öğretmenlere, din adamlarına, basın mensuplarına ve bunların aile fertlerine (harçsız, uzun süreli vize verilmesi);
- Uluslararası sportif, kültürel ve bilimsel faaliyetlere katılanlara (harçsız ve 2 gün içerisinde vize verilmesi);
- Demiryolu mürettebatına ve ABD, Kanada, Japonya ve Avustralya'da ikamet edenlere yönelik vize kolaylıkları gibi yeni olanaklar tanınmıştır.

AB ülkesi veya Schengen vizesi/ikamet tezkeresi hamili veya İsviçre ve Lihtenştayn tarafından düzenlenmiş ikamet tezkeresi hamili Türk vatandaşlarına 5 güne kadar transit geçişlerinde vize muafiyeti getirilmesine ilişkin hüküm de Protokol ile Türkiye lehine gerçekleştirilen önemli bir değişikliktir.

Diğer taraftan Türk tarafınca Romen vatandaşlarına sınırdaki 30 gün süreli ve 10 ABD Doları karşılığı bandrol vizesi uygulamasına başlanmıştır. Sınırdaki vize almak isteyen Romen vatandaşlarından geçerli bir pasaport ile gidiş-dönüş seyahat bileti ibraz etmeleri istenecek ve Türkiye'de kalacakları süre zarfında kendilerine yetecek mali güce sahip olmaları beklenmektedir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

- 1-2 Ocak (Yeni Yıl)
- 6 Ocak (Ortodoks takviminde Paskalya)
- 1 Mayıs (İşçi Bayramı)
- 1 Aralık (Romanya Ulusal Günü)
- 25-26 Aralık (Noel)

Kullanılan Lisan

Romanya'da resmi dil Romence'dir Romence'de Latin alfabesi kullanılır. Bunun yanı sıra, ülkede başta İngilizce olmak üzere Fransızca ve Almanca da yaygın şekilde konuşulmaktadır.

Ulaşım

Türkiye ile Romanya arasında THY ve Romanya Havayolu şirketi TAROM uçak seferleri düzenlemektedir. Ülkeye denizyolu ile yolcu taşımacılığı pek bulunmamaktadır. Mevcut Ro-Ro taşımacılığı ise, talep yetersizliğinden dolayı fazla kullanılmamaktadır.

Ankara-Bükreş arası demiryolu seyahati 33 saat sürmektedir. Romanya içinde geceleri tren yolculuğu pek güvenli olmamakla beraber, Ankara-Bükreş hattında herhangi bir güvenlik sorunu yaşanmamaktadır. Ülkeye karayolu ile gidişte, Bulgaristan sınırında transit geçiş vizesi almak mümkündür.

Romanya'nın ulusal havayolları şirketi olan Tarom, Romanya, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'nın önde gelen merkezlerine hizmet etmektedir. Ülkedeki tüm şehir ve kasabalarda havayolu servisleri mevcuttur.

Ülke içinde otomobil ile seyahat edilmesi halinde trafik kurallarına çok dikkatle uyulması gerekmektedir. Bükreş'te, büyük

otellerin Otopeni Havaalanı'na otobüs hizmetleri vardır. Ayrıca havaalanında araba kiralama şirketleri de bulunmaktadır. Ayrıca Otopeni havaalanından şehir merkezine sürekli servis bulunmaktadır.

Romanya'da çok iyi hizmet veren uluslararası ve yerli bir raylı sistem vardır. Günlük çalışan Wiener-Waltzer Ekspresi ile Viyana'dan Bükreş'e 20 saatte ulaşmak mümkündür.

Haberleşme

Ülkenin yerel telefon servisleri otomatik ve oldukça güvenilirdir. Uluslararası telefon ve telgraf bağlantıları genellikle iyidir.

Romanya'nın uluslararası telefon kodu 0040'dır. Ülke içinde alan kodları bulunmaktadır. Bükreş alan kodu 21, Köstence alan kodu 241'dir. Mobil telefon kullanımı çok yaygındır.

Büyük postanelerden ve otellerden faks göndermek mümkündür. İnternet ve e-mail yaygın kullanılmakta ve çok sayıda İnternet Café bulunmaktadır. Buralarda saati yaklaşık 1 dolara internet hizmetlerinden faydalanmak mümkündür. Ayrıca ülkede büyük kargo şirketlerinin temsilcilikleri vardır.

Yerel Saat

Romanya, Greenwich'e göre 2 saat ileridedir. (GMT+2 saat) Türkiye ile Romanya arasında saat farkı yoktur.

Barınma

Romanya'da çok çeşitli oteller bulunmaktadır. Otel fiyatları, 50 dolardan başlayarak 250-300 dolara kadar çıkmaktadır. Ayrıca uzun dönemli kalınacak yerler de mevcuttur. Kalacak yer bulmak için uluslararası seyahat acenteleriyle ilişki kurulabilir ya da doğrudan temasa geçilebilir.

Önde gelen otellerde faks, telex ve uluslararası telefon servisleri mevcuttur. Yatak, yemek ve diğer hizmet bedelleri yerel para ile, yerel paraya çevrilebilen herhangi bir para birimiyle, seyahat çekleriyle ve kredi kartlarıyla ödenebilir. Nakit Amerikan Doları ve Euro, kolaylıkla değiştirilebilir olduğu için yaygın bir ödeme aracıdır.

Sağlık

Romanya'da tıbbi bakım hala batı standartlarının altındadır. Bununla beraber özel klinikler mevcuttur.

İklim

İklim Avrupa'nın kıtasal özelliklerini yansıtır. Yazlar sıcak ve kışlar soğuktur. Özellikle dağlarda kar yağışı yoğunken ülkenin güney kesimleri nispeten ılıktır. En sıcak ay Temmuz (ortalama 16-30 derece), en soğuk ay ise Ocak'tır (ortalama eksi 7-1 derece). Buna karşılık en az yağış alan ay Şubat, en fazla yağış alan ay ise Haziran ayıdır.

Güvenlik

Güvenlik konusunda, sokaklarda hırsızlık ve kapkaççılık yaygın olmakla beraber, fiziki şiddet yok denecek kadar azdır. Ayrıca, ülkede geceleri sokaklar güvenlidir.

► Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Polonya'dan sonra Orta Avrupa'nın ikinci en büyük piyasası olan Romanya, bir Avrupa Birliği ülkesi olmasının yanı sıra, yaklaşık 1000 kilometrelik bir alanda 200 milyon tüketiciye ulaşan çok önemli ticaret yolları ve merkezlerin kavşağında bulunması bakımından da kısa, orta ve uzun vadeli yatırımcılar için Avrupa'nın en cazip ülkelerinden biridir. Ülkenin bulunduğu coğrafya, Merkezi Avrupa, Baltık ülkeleri ve hatta Orta Doğu pazarlarına açılımı sağlayacak bir avantajı beraberinde getirmektedir.

Çeşitli doğal kaynaklara, verimli tarım alanlarına, kalifiye ve ucuz işgücüne ve büyük bir turizm potansiyeline de sahip olan ülke, pazara girmek ve ticaret yapmak için herhangi bir kısıtlama bulunmaması ve kar transferlerine sağlanan kolaylıklardan dolayı da hem ihracatçılara hem de yatırımcılara çok uygun fırsatlar sunmaktadır.

Diğer taraftan, ülkemize coğrafi yakınlığı, iki ülke arasındaki çeşitli ulaşım imkanları ve Romanya'da halen faaliyette bulunan çok sayıda Türk işadamlarının varlığı, bu ülkeyi ülkemiz ihracatçı ve yatırımcıları bakımından daha da cazip bir pazar haline getirmektedir.

Bununla beraber, Romanya'da iş yapmanın maliyetinin yüksek olduğu, ofis kiralari, ulaşım giderleri, telekomünikasyon servis ücretlerinin pahalı olduğu, modern ve etkili bir ödemeler sisteminin eksikliğinin ülkede işlemlerin gecikmesine yol açabildiği de unutulmamalıdır.

Romanya pazarında karşılaşılan sorunlar arasında iş anlaşmaları konusunda yasal bir açıklığın olmayışı ve yasaların henüz tüm firmalar tam anlamıyla eşit davranmayı özelliikle dikkat çekmektedir. Bu tutumun altında, ülke bürokrasinin henüz eski düzenden kalma alışkanlıklarını sürdürmesinin payı bulunmaktadır. Gerekli yasal altyapının büyük ölçüde sağlanmış olmasına karşın, Doğu Avrupa pazarlarında iş deneyimi olmayan firmaların bu konuda güçlüklerle karşılaştıkları bilinmektedir. Ancak tüm bu sorunların ısrarlı çabalarla ve uzun vadeli bir bakışla aşılması mümkün görülmektedir.

Ekim 2001'de Türkiye-Romanya Karma Ekonomik Komisyonu çerçevesinde ilk kez yapılan Enerji Komisyonunun imzaladığı anlaşma iki ülke işadamları için yeni bir işbirliği imkanı oluşturmaktadır. Anlaşma çerçevesinde Türk firmaları enerji sektöründeki altyapı projelerinde aktif rol almaya davet edilmiştir.

Romanya'da, yem sıkıntısı dolayısıyla hayvancılık sektörü büyük zarar görmüştür. Buna bağlı olarak, ülke, net hayvansal ürün ithalatçısı haline gelmiştir. Bunun yanı sıra seracılık, reklamcılık gibi hizmetler sektörünün her alanı da ülkede gelişmekte olan diğer cazip sektörlerdir.

Turizm sektöründeki özelleştirmenin doğrudan turizm bakanlığı'nın sorumluluğuna verilmesi önemli bir gelişmedir. Turizm Bakanlığının üzerinde çalıştığı Karadeniz kıyılarında tatil köyü turizmi ve Karpát dağlarında kış turizmine yönelik projeler Türk işadamları için yeni işbirliği imkanları sağlamaktadır.

Gerek Romenlerin Türkler ve Türkiye hakkında sahip oldukları olumlu kanaat, gerekse ülkede faaliyet gösteren Türk turizm firmalarının çalışmalarını, gelecekte bu ülke ile Türkiye arasında turizm ilişkilerinin artacağına göstergesi olarak kabul edilmektedir.

AB programları çerçevesinde Türkiye'de gerçekleştirilecek ihalelere, AB ülkeleri, aday ülkeler, Akdeniz ülkeleri ve Balkan ülkelerindeki gerçek ve tüzel kişiler de katılabilmektedir. Böylece, Türk ve Romen sanayilerini doğrudan ilgilendiren bir çok alanda projeleri finanse eden AB programları kapsamında, ülkelerimiz şirketleri için önemli yeni ticari imkanlar ortaya çıkması beklenmektedir. İki ülke sanayicilerinin karşılıklı olarak fırsatları takip ederek, ihalelere katılmaları ve yatırım gerçekleştirmeleri Türkiye-Romanya ikili ilişkilerine yeni bir boyut getireceği tahmin edilmektedir.

Ülkeye ihracat bakımından ele alındığında ise, doğru pazarlama stratejisinin seçilmesi halinde her tür ürüne yönelik talep bulunmaktadır. Özellikle tarım ürünleri, tekstil-konfeksiyon, hediyeelik eşya, otomobil yedek parçaları, her tür makineler, elektrikli ev aletleri, ambalaj malzemesi, kağıt, karton, telekomünikasyon ürünleri, bilgisayarlar, tıbbi ekipman, kirlilik ölçüm cihazları, asansör, paspas, çelik tencere, teflon mutfak eşyası, ıslak mendil, eşantiyon amaçlı küçük ürünler ve eczacılık ürünlerinin ihracatı mümkündür.

Yatırım için potansiyel sektörler arasında otomotiv ana ve yan sanayi, demir-çelik ve metalurji, elektrikli ev aletleri, tekstil konfeksiyon ve deri, inşaat malzemeleri, gemi inşa, makine imalat, gıda işleme, ağaç işleme, ilaç ve kozmetik, iletişim, enerji, gayrimenkul, altyapı ve lojistik sektörleri sayılmaktadır.

Global krizin bir sonucu olarak 2009 yılında yaklaşık %7,6 daralan Romanya ekonomisinde, 2010 yılında %1'lik bir büyüme olması beklenmektedir. 2009 yılında gerçekleşmesi beklenen bu daralmanın başta gelen sebebi iç talebin şiddetli bir azalma göstermesi olmuştur. İç talebin bu daralması, bir taraftan sıkı maliye politikaları ile kamu harcamalarında kısıntıya gidilmesi, bir yandan da artan işsizlik oranına bağlı olarak özel tüketim harcamalarının azalmasına bağlıdır. 2011 yılında ise ülke ekonomisinin daha da iyileşme göstererek %4 ile %6 arasında büyüme göstermesi beklenmektedir.

Romanya'nın başlıca ticari partnerleri olan Balkan ülkeleri ve AB ülkelerindeki ekonomik yavaşlamanın etkisinin 2010 yılında da sürmesi beklenmektedir. Ülkenin en büyük 20 ihracat pazarının ortalama ithalat talebinin de 2010 yılında sadece %1,8 artış göstermesi beklenmektedir. 2009 yılında %12,5 daralma gösterdiği tahmin edilen bu rakamın, 2011 yılında da %3,8 oranında yükselmesi beklenmektedir. Diğer taraftan ülkeye yönelik yabancı yatırımların da 2011 yılına kadar ciddi bir artış göstermesi beklenmemektedir.

2009 yılında ortalama %5,4 olarak gerçekleşen ülkedeki enflasyon oranının 2010 yılında %3,5, 2011'de ise %3,3'e kadar gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Diğer taraftan 2009 yılının Ocak-Ağustos döneminde, önceki yılın aynı dönemine göre cari açık %79 oranında azalma göstererek 2,4 milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında cari açığın GSYİH'ya oranının 2008 yılındaki %12,4 düzeyinden %5'e gerileyeceği tahmin edilmektedir.

► Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

ZEYTİN

Romanya'nın AB'ye üyeliğiyle birlikte zeytin ithalatını özellikle Yunanistan'a kaydırması sonucu son yıllarda söz konusu ülkeye olan ihracatımız azalma göstermeye başlamıştır. Romanya'da son yıllarda ekonomik gelişme sonucunda tüketicinin alım gücünün yükselmesiyle birlikte Konfit tip (yağ, tuz ve asit oranı düşük), iri kalıbrajlı ve kaliteli zeytine talep artmıştır. Diğer taraftan, Mısır'da çok miktarda iri kalıbrajlı zeytin yetiştirilmesi ve fiyatının ucuz olması Mısır'ı da pazarda karşımıza rakip olarak çıkarmaktadır. Yunanistan üretimi yetmediği dönemde Mısır'dan iri kalıbrajlı zeytin alarak Romanya'ya satma yoluna gitmektedir. Ülkemize bakıldığında ise iri kalıbrajlı zeytinin üretimi azdır. Romanya'da pazar kaybının önüne geçilebilmesi için değişen tüketici tercihleri dikkatle irdelenerek, kaliteli, özellikle konfit tip, ambalajlı ve pastörize zeytin ihracatına ağırlık verilmesi gerekmektedir.

SERT KABUKLU MEYVELER

Gelir düzeyinin artmasıyla birlikte Romanyalı tüketiciler daha sağlıklı ürünlere yönelik tüketime ağırlık vermeye başlamış olup, bu çerçevede 2008 yılı sert kabuklu meyveler pazarı 4,42 milyon RON'ye, perakende satışları önceki yıla göre %15'lik bir artış göstererek 89,9 milyon RON'ye ulaşmıştır.

Fındık: İşlenmiş fındıkta gümrük vergisi uygulanmaması nedeniyle, ihracatçılarımızın özellikle bu ürün grubuna yoğunlaşmasında fayda görülmektedir. Yine ülkede çeşitli uluslararası şekerli ve çikolatalı mamul üreten yatırımların yanı sıra, Romanya kökenli üretici firmalar mevcut olup, ürünlerinde fındık kullanımı ile ilgili bilgilerin verilmesi pazar payımızın artırılması bakımından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Antep Fıstığı: Ülkedeki kuruyemiş sektörü son yıllarda gelişme göstermeye başlamış olup, ülkemizde de üretilen ürünler ithal edilerek pazara sunulmaya başlanmıştır. Bu çerçevede Antep fıstığı ithalatı ("pistachio") da artmış olmakla birlikte, söz konusu ithalat ağırlıklı olarak İran'dan gerçekleştirildiği görülmüştür. Diğer tedarikçiler de Almanya, Macaristan, Slovakya gibi ülkeler olup, ürünlerin re-eksport yoluyla ülkeye giriş yaptığı tahmin edilmektedir. Söz konusu kuruyemiş firmalarının ülkemiz kökenli Antep fıstığının özellikler tanıtılarak, ürünlerinde bizim ürünlerimizin de kullanımının gelişen pazarda ürün farklılaştırması bakımında önemi anlatılması mümkün görülmektedir.

KURU ÜZÜM

Romanya'nın yıllık ortalama 8-9 milyon dolarlık kuru meyve ithalatı bulunmaktadır. Bu ithalatın %60'ından fazlasını kuru üzüm ithalatı oluşturmaktadır. Ülkemiz için önem taşıyan ürünlerden kuru kayısı ve kuru incir ithalatı ise önemli düzeylere ulaşamamaktadır. Romanya kuru üzüm pazarına hakim olan ana ülke İran'dır. Ülkemiz Romanya pazarında kuru üzüm konusunda İran'a karşı çeşitli üstünlüklere sahip olmasına rağmen pazarın İran'ın hakimiyetinde olması esas itibarıyla İran ürünlerinin daha ucuz olmasından kaynaklanmaktadır. Romanya'nın Avrupa Birliği'ne üye gelişen bir pazar olması ve diğer sanayilerle birlikte kuru üzümü de değerlendiren sanayilerin kuruluyor olması bu pazarın göz ardı edilmemesini gerektirmektedir.

BAKLİYAT

Romanya'nın gittikçe gelişme gösteren bakliyat ithalatı 12 milyon dolara ulaşmış olup, bu ithalatın %75'inden fazlasını kuru fasulye ithalatı oluşturmaktadır. Ülkemiz ihracatı açısından önem taşıyan mercimek ve nohutta Romanya'nın ithalatı

bugün için oldukça düşük düzeylerde gerçekleşmektedir. Ancak yakın gelecekte ve tüketim alışkanlıklarını dikkate alındığında, girişimlerde bulunulması halinde Romanya'da kırmızı mercimek ve nohut tüketiminin de artırılmasının mümkün olduğu düşünülmektedir. Romanya bakliyat pazarına ülkemizin dünya pazarlarında en büyük rakipleri olan Kanada ve Meksika'nın da henüz girmemiş olmaları ülkemiz için bir avantaj olarak görülmekte ve ülkemizin bu ülkelerden daha önce davranmasında yarar görülmektedir.

DOMATES SALÇASI

2008 yılı itibarıyla gerçekleşen toplam domates salçası ihracatımızın sadece % 0,26'sı Romanya'ya yapılmıştır. Salça ihracatımızı etkileyen başlıca iki faktörden birisi iklim koşulları dolayısı ile hammadde üretimi ikincisi ise Çin Halk Cumhuriyeti ve ABD gibi rakip ülkelerin pazara giriş stratejileridir. AB ülkelerine domates salçası ihracatımızda en büyük engellerden birisi Türk salçasından alınan yüksek gümrük vergisidir. Bu yüksek gümrük vergileri AB pazarında Çin menşeli salçalarla rekabet etmemize engel olmaktadır.

ŞEKERLİ VE ÇİKOLATALI MAMULLER

Romanya şekerli ve çikolatalı mamuller pazarı yoğun bir rekabetin yaşandığı bir pazardır. Yerli üreticilerin ve Avrupa Birliği'ndeki önemli üreticilerin güçlü bulunduğu pazarda, 2008 yılında şekerli mamul satışları değer olarak % 20, çikolatalı mamul satışları ise % 18 artış göstermiştir. Artan gelir ile birlikte kaliteli ürünlerin tüketiminde önemli artışlar gerçekleşmiştir. Romanya'da kişi başına şekerli ve çikolatalı mamuller tüketimi halen diğer AB ülkelerinin gerisindedir. Özellikle önemli şehirlerdeki büyük çok uluslu perakendecilerin artması şekerli ve çikolatalı mamul satışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Sektörde üretici Türk firmalarının da yatırımları bulunmaktadır. Pazarda, tüketicilerin kaliteli ürünlere yönelmesiyle birlikte yerli üreticilerin de kaliteli ürünlere yöneldikleri görülmektedir. Bununla birlikte düşük gelirli ve kırsal bölgelerde yaşayan tüketiciler için düşük fiyatlı ürünlerde pazarda önem taşımaktadır.

BİSKÜVİ

Romanya'nın AB'ye üyeliğiyle birlikte pazarda yoğun bir rekabet ortamı hakim olmuştur. Eskiden daha çok ithal ürünlerin bulunduğu pazarda, son yıllarda yerel firmalar da kendi markalarını yaratmışlardır. Pazarda tüm tüketici gruplarını hedefleyen düşük kalite ve fiyatlı üründen, birinci kalite ve yüksek fiyatlı ürüne kadar farklı çeşitlerde bisküvi çeşitleri bulunmaktadır. Şekerli ve çikolatalı mamuller ile hemen hemen aynı firmaların pazarı domine ettiği pazarda Türk firmalarının da yatırımları bulunmaktadır.

ORGANİK ÜRÜNLER

Küçük bir pazar olmakla birlikte, organik ürünler pazarı Romanya'da her yıl büyümeye devam etmektedir. 2007 yılında iç pazar önceki yıla göre %40 oranında artış göstererek 102 milyon \$'a ulaşmıştır. Ağırlıklı olarak bayan, eğitimli, 25-39 yaşları arasında ve şehirlerde ikamet eden tüketiciler tarafından tercih edilen bu ürünlerde, ürün çeşitlerini artırmak amacıyla önümüzdeki dönemde organik ürünlerin ithalatının da artacağı düşünülmektedir. Hâlihazırda Romanya'nın ürettiği başlıca ürünler süt ve süt ürünleri, saman ve diğer yem bitkileri, ayçiçek yağı, hububat ve bal olup, ülkemizde üretilen organik ürünlerin önemli bir bölümü bu ülkede üretilmemektedir. Organik ürünlerle ilgili istatistiksel bilgi bulunmadığından söz konusu ürüne matris çalışmasında yer verilmemiş olmakla birlikte potansiyel olduğu düşünülmektedir.

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	101,2	8	365	0,58	-59	-15	-	-	Almanya:37,3 Polonya:12,8 Macaristan:10,1 Hollanda:6,6 Bulgaristan:6,5	Türkiye:12,5
Tütün	2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	154	6	401	1,29	-24	3	-	-	Brezilya:20,6 ABD:6,6 Türkiye:6,3 Almanya:19,3 Portekiz:10,4	Brezilya:11,6 ABD:11,6 Hindistan:6,3 Arjantin:6,3
Yaş Meyve Sebze	0805	Turungçiller	71	56	863	0,66	-6	-25	-	-	Türkiye:1,4 Mısır:1,4 Çin:9, Pakistan:9 Güney Afrika:2,4 İsrail:3,5 Lübnan:5,4 Arjantin:9 Suriye:9	Uruguay:9 Brezilya:9 Pakistan:9 Arjantin:9 Çin:9 İsrail:7,7 Lübnan:5,4 Güney Afrika:3,5 Mısır:2,5 Türkiye:1,7
Yaş Meyve Sebze	0702	Sofralık domates	41	42	477	0,58	-54	-42	-	-	Türkiye:52,6 Bulgaristan:22 İtalya:5,9 Suriye:5,1 Hollanda:4,7 İspanya:4,6	Suriye:18,6 Türkiye:4,2 Mısır:18,6 İsrail:15,1 Kanada:18,6 Meksika:4,2
Konserve Meyve Sebze	200570	Zeytin	22	20	108	1,44	-52	-47	-	-	Yunanistan:43,7 Türkiye:32,6 Bulgaristan:6,7 Hollanda:5,8 Mısır:3,7	Suriye ve Arjantin:8,9
Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1704	Kakao içermeyen kakao mamulleri	33	13	279	0,44	-34	-16	-	-	Almanya:22,8 Polonya:12,7 Çek Cum.:9 Türkiye:8,9 İspanya:8,4	Kanada:17,7 Brezilya:17,3 Çin:13,5 Hindistan:13,5 Suriye:6,5 Türkiye:6,5
Bitkisel Yağlar	1517	Margarin	27	5	124	0,65	-68	-13	-	-	Almanya:16,5 Belçika:12,2 Polonya:11,2 Bulgaristan:9,2 Hollanda:8,5 Türkiye:114,3	Malezya:24,6 Sri Lenka:13,8 Türkiye:13,8 ABD:19,5 Kanada:24,6 Endonezya:24,6 Rusya Fed.: 20,6 Arjantin:20,6
Bisküvi	190531	Bisküvi	23	3	172	0,43	-36	-11	-	-	Polonya:21,5 Almanya:17,1 İtalya:11,3 Çek Cum.:10,8 Moldova:10,8	-
Yaş Meyve Sebze	0709	Diğer sebzeler	18	7	110	0,19	-44	-22	-	-	Polonya:15,9 Türkiye:14,7 Hollanda:14,4 İtalya:11,5 İspanya:9,3	Belarus:8,2 İsrail:2,9 Suriye:5,6 İran:5,6 Mısır:2 Türkiye:2,9 Moldova:0,6 Ürdün:0,6
Konserve Meyve Sebze	2001	Konserve meyve sert kabuklu meyve ve yenilen bitki parçaları	14	6	195	0,82	-17	-27	-	-	Macaristan:26,8 Almanya:18,9 Vietnam:15,4 Türkiye:14,1 Bulgaristan:5,5	Çin:11,1 Vietnam:11,1 Mısır:10,7 Lübnan:2,3 Türkiye:2,3 Hindistan:11,1
Yaş Meyve Sebze	0810	Diğer meyveler	10,7	6	88	0,15	-22	-14	-	-	Yunanistan:49 Türkiye:17,8 İtalya:13,6 Hollanda:10,5 Almanya:2	Mısır:3,5 Çin:6,6 İndistan:6,6 Tayland:6,6 Yeni Zelanda:9
Kuru Meyveler	080620	Kuru Üzüm	3,9	0,8	418	0,3	20	-18	-	-	Türkiye: 34 İran:33,5 Macaristan:10,2 Almanya:8,8 Hollanda:3,9	ABD: 2,40 Moldova:2,40 İran:0,6 Çin:0,6 Hindistan:0,6 Özbekistan:0,6 Arjantin:0,6
Sert Kabuklu Meyveler	080222	Fındık	4,1	0,7	892	0,34	-33	56	-	-	Macaristan:60,7 Bulgaristan:13,4 Türkiye:12,7 Almanya: 4,7 İtalya:2,6	Türkiye:3
Domates Salçası	200290	Domates salçası	16,7	1	144	0,61	571	25	-	-	Çin:54 Hollanda:8,7 Bulgaristan: 7,9 İtalya:7,6 Türkiye:7,3 Macaristan:6,5	Türkiye:14,4 Çin:14,4 İran:14,4 ABD :14,4

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TÜİK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 12 aylıktır.

Domates Salçası

DOMATES SALÇASI

2009 yılı itibarıyla gerçekleşen domates salçası ihracatımızın sadece % 1,4'ü Romanya'ya yapılmıştır. Salça ihracatımızı etkileyen başlıca iki faktörden birisi iklim koşulları dolayısı ile hammadde üretimi, diğeri ise döviz kurlarıdır (bugünkü şartlarda döviz kurları bütün ihraç kalemlerimizi doğrudan etkileyen önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır). Bu iki faktörün dışında domates salçamızın ihracatını etkileyen faktörler arasında Çin Halk Cumhuriyeti ve ABD'nin pazara girişleri de büyük önem arz etmektedir. Türk domates salçalarının kalite olarak bir sıkıntısı olmayıp, AB ülkelerine salça ihracatımızda en büyük sıkıntı Türk salçasından alınan yüksek gümrük vergisidir. Bu yüksek gümrük vergileri AB pazarında Çin menşeli salçalarla ve AB içinde üretilen salçalarla rekabet etmemize engel olmaktadır.

► Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

PETROL YAĞLARI (gtip: 27)

Petrol yağları (%93,6) en önemli ihraç kalelimizdir. Romanya'da kayıtlı özel araç sayısının 2009 yılında %42 oranında azalacağı beklenirken, 2010 yılından itibaren %6 artış olacağı ve ondan sonraki dönemde de bu artışın devam edeceği tahmin edilmektedir. Kayıtlı ticari araçlardaki artışın ise 2010 yılında %3,6, 2011 yılında %12,8 olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'deki pazarda bu sektörde beklenen daralmanın yaratacağı üretim fazlasının ihracata yönlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

PLASTİK VE PLASTİK EŞYA (gtip: 39)

Romanya İnşaat Malzemeleri Üreticileri Birliği'ne göre 2008 yılında 5,5 milyar € büyüklüğe sahip olan inşaat malzemeleri pazarının 2009 yılında da % 10 oranında büyüyeceği beklenmektedir. Romanya tüm AB ülkeleri arasında en çok inşaat işi yapılan ülkelerden biridir. Diğer taraftan ülkedeki pazarın büyüklüğü yabancı yatırımcıları da Romanya'ya çekmektedir. Romanya'ya plastik ve plastik ürünler ihracatımızda ilk iki sırada yer alan plastik profil (% 23,03), plastik tüp ve borular (% 16,4) inşaat malzemeleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle Romanya'daki inşaat sektörünün durumu da göz önüne alınarak önümüzdeki dönemde bu iki ürün grubunda ülkemiz açısından potansiyel olduğu düşünülmektedir. İhracatımızda üçüncü sırada yer alan eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri perakende sektöründe kullanılan ürünlerdir. Perakende satışların 2013 yılında kadar yıllık ortalama % 6,1 oranında artması beklenmektedir. Hem sektörde beklenen büyüme hem de Rumen tüketicilerin alışveriş alışkanlıklarının Batılı tarza yönelmesi ambalaj sektörünü de olumlu etkileyecektir. Bu nedenle plastik ambalaj mamullerinin önümüzdeki dönemde Romanya'ya ihracatımızdaki payını artırabileceği düşünülmektedir.

KUMAŞ VE HAZIR GİYİM (gtip: 50 – 62)

Tekstil, hazır giyim ve deri sanayinden oluşan hafif sanayi Romanya ekonomisi için hayati bir önem taşımaktadır. 2004 yılı itibarıyla 7200 firma ve 450 bin çalışandan (toplam işgücünün %20,4'ü) oluşan sektör milli gelirin %5,5'ini, sınıai üretimin %9,9'unu ve toplam ihracatın %34'ünü (6,1 milyar dolar) gerçekleştirmiştir.

Ekonomiye katkısına karşın sektörün yarattığı katma değer çok düşüktür. Tekstil üretiminin (iplik, kumaş ve yan sanayi) kısıtlı olması ve kalite sorunları yaşaması nedeniyle, sektör büyük ölçüde ithal hammadde ve aramalı kullanmakta ve ucuz işgücü ile üretim gerçekleştirmektedir. Çoğu firma İtalya, Almanya, Fransa ve İngiltere'deki alıcılara fason üretim yapmaktadır. Buna göre Romen firma ucuz işgücü ile kesim, dikim ve nakış faaliyetlerini gerçekleştirmekte; alıcı firma ise hammadde ve tasarım tedariki ile pazarlama faaliyetlerini yürütmektedir.

Romanya tekstil ve hazır giyim sanayi, uluslar arası tekstil ve hazır giyim ticaretinde uygulanan kotaların kaldırılması ve Çin'in DTO'ye girmesiyle şiddetlenen rekabet nedeniyle sıkıntı yaşamaya başlamış ve yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Kendi marka ve koleksiyonlarını çıkaran firmaların çoğalmasıyla fason üretim yapanların oranı 2005 öncesi %80 iken sonraki 3 yıllık süreçte %60'a kadar gerilemiştir.

Sektör büyük ölçüde ihracat odaklı çalışmakta olup, bunların oranı %80 civarındadır. Sektörün ihracata bu kadar bağımlı olması, yaşanmakta olan küresel krizden büyük oranda etkilenmesine yol açmıştır. 2008 yılında sektör üretiminin %6,2 azalarak 3,7 milyar Euro'ya gerilediği, fasoncuların %20'sini oluşturan 1000'e yakın firmanın kapandığı ve 300 bine yakın kişinin işini kaybettiği tahmin edilmektedir. Sektör küresel krizin etkilerini azaltmak için iç piyasaya odaklanmaya çalışmaktadır.

2004 yılında 4,7 milyar dolarla en yüksek seviyesine ulaşan hazır giyim ihracatı, kotaların sona ermesi ile birlikte 2005 yılından itibaren gerilemeye başlamış ve 2008 yılında 4 milyar dolar seviyesinde gerçekleştirmiştir. Diğer taraftan, hazır giyim ihracatı 2004 yılında Romanya'nın toplam ihracatının %19,8'ini oluştururken, sonraki yıllarda sürekli düşerek, 2008 yılında %8,1'ine gerilemiştir.

Romanya, hazır giyim ihracatının hemen hemen tamamını AB üyesi ülkelere ihraç etmektedir. 2008 yılında toplam hazır giyim ihracatının %97,6'sını AB ülkelerine ihraç etmiştir. İtalya, Almanya, Fransa ve İngiltere'ye gerçekleştirdiği hazır giyim ihracatı, toplam AB'ye gerçekleştirdiği hazır giyim ihracatının %89'unu oluşturmaktadır.

Kumaş Pazarı: Üretim kısıtlı olması ve kalite sorunlarının yaşanması dolayısıyla, Romanya hazır giyim üretiminde kullandığı kumaşların büyük bir bölümünü ithalat yoluyla karşılamaktadır. Kumaş ithalati, hazır giyim üretiminin ve ihracatının doruk noktasına ulaştığı 2004 yılında 2,3 milyar dolarla en yüksek

seviyesine ulaşmıştır. Sonraki yıllarda ise hazır giyimde üretim ve ihracatın düşmesiyle kumaş ithalatı da azalmaya başlamış ve 2008 yılında 1,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Romanya kumaşların çok önemli bir kısmını, fasoncusu olduğu İtalya, Almanya, Fransa ve İngiltere'den tedarik etmektedir. Bu ülkelerin yanı sıra Türkiye de Romanya'nın önemli kumaş tedarikçilerinden biridir. Türkiye 2008 yılında 149 milyon dolarlık kumaş ihracatıyla İtalya (1,9 milyar dolar) ve Almanya'nın (713 milyon dolar) ardından üçüncü sırada yer almıştır. Ayrıca, bu ülkelerin Romanya ile fason üretim ilişkileri kapsamında Türkiye'den aldıkları kumaşlar da doğrudan Romanya'ya gönderilmektedir.

Romanya'nın hazır giyim üretimi ve ihracatında fasonculuğun önemli bir yer tutması nedeniyle, Romanya'ya fason iş veren özellikle İtalyan, Alman, Fransız ve İngiliz firmaları kumaş üreticilerimiz için büyük bir potansiyel oluşturmaktadır. Aynı şekilde, kendi markasıyla üretim yapan tüm Romen hazır giyim firmaları da potansiyel müşteri konumundadır.

Hazır Giyim Pazarı: Önemli bir üretici ve ihracatçı olmasına karşın, Romanya'nın hazır giyim ithalatı 2004 yılında 590 milyon dolardan 2008 yılında 1,2 milyar dolara ulaşmıştır. İthalatın %29 gibi önemli bir kısmı İtalya'dan gerçekleştirilmiştir. İtalya'yı %13'le Çin, %8'le Almanya ve %7 ile Türkiye izlemiştir.

Dünya üzerinde 500 – 600 civarında bulunan tanınmış hazır giyim markalarının 100 kadarı Romanya pazarında yer bulmaktadır. Hazır giyim perakende sektöründe çok uluslu firmaların etkinliği gittikçe artmaktadır. Ancak bu henüz küçük çapta faaliyet gösteren yerel mağazaları dayanılmaz derecede rahatsız edecek boyutlara ulaşmamıştır.

Küresel krizden en çok etkilenen ülkelerden biri olan Romanya'da perakende sektöründe özellikle Şubat 2009'dan itibaren çok ciddi bir daralma yaşanmaktadır. Nisan ve Mayıs aylarındaki daralma %10 – 11 civarında iken Haziran'daki daralmanın %18'e kadar ulaştığı tahmin edilmektedir. Perakende sektöründeki bu şiddetli daralma daha çok dayanıklı tüketim mallarından kaynaklansa da hazır giyim ürünleri de bundan büyük ölçüde etkilenmiştir.

HALI (gtip: 57)

AB ülkelerinin tekstil ve hazır giyim tüketiminin 2006 yılı itibariyle 16,1 milyar Euro olduğu tahmin edilmektedir. Tüketimin % 30'unu hazır giyim ürünleri, % 25'ini yer kaplamaları ve % 40'ini ev tekstili ürünleri oluşturmaktadır. 4 milyar Euro'yu bulan yer kaplamaları tüketimi toplam tüketim harcamalarının % 14'ünü oluşturmaktadır.

İklimin soğuk olmasından dolayı Romanya'nın kuzey bölgelerinde güney bölgelere göre ve Romanya'da güneydeki diğer Avrupa ülkelerine kişi başına düşen halı ve perde tüketimi daha fazladır.

Romanya'nın halı ithalatı bir önceki yıla göre 2008 yılında bir önceki yıla göre % 7,7 artarak 96 milyon dolara ulaşmıştır. Romanya'nın halı ithalatındaki en önemli ülkeler Türkiye (24,8), Belçika (22,9), Fransa (13,6), Hollanda (9,1), Almanya (7,2) ve Macaristan (4,7)'dir. Türkiye'nin en çok halı ihraç ettiği ülkeler arasında % 5 payla Romanya 4. sırada yer almaktadır. Firmalarımız ülkedeki mevcut pazar payımızın korunması ve artırılması çalışmalarını sürdürmelidirler.

EV TEKSTİLİ (gtip: 63)

AB ülkelerinin tekstil ve hazır giyim tüketiminin 2006 yılı itibariyle 16,1 milyar Euro olduğu tahmin edilmektedir. Tüketimin %30'unu hazır giyim ürünleri, %25'ini yer kaplamaları ve %40'ini ev tekstili ürünleri oluşturmaktadır. 6,4 milyar Euro'yu bulan ev tekstili ürünleri tüketimi toplam tüketim harcamalarının %22'sini oluşturmaktadır.

Romanya'nın ev tekstili (battaniye, yatak çarşafı, yastık kılıfı, masa örtüsü, tuvalet ve mutfak bezi) tüketimi 2003 yılında 7 milyon Euro'dan 2007 yılında 27 milyon Euro'ya ulaşmıştır. %40,8 birleşik yıllık artış oranıyla AB ülkeleri içerisinde Bulgaristan'dan sonra ikinci sırada yer almıştır. AB ülkelerinin ev tekstili ürünleri tüketimindeki genel birleşik yıllık artış oranının %-1,2 olduğu göz önüne alındığında Romanya'nın potansiyeli daha iyi anlaşılacaktır.

Romanya mefruşat (perde, yatak örtüsü, vb.) tüketimi 2003 yılında 5 milyon Euro'dan 2007 yılında 28 milyon Euro'ya ulaşmıştır. %53,7 birleşik yıllık artış oranıyla AB ülkeleri içerisinde Bulgaristan ve Estonya'dan sonra üçüncü sırada yer almıştır. AB ülkelerinin mefruşat ürünleri tüketimindeki genel birleşik yıllık artış oranının %6,6'dır. (<http://www.cbi.eu/marketinfo>)

2008 yılında Romanya'nın ev tekstili ithalatı bir önceki yıla göre %14,4 artarak 239 milyon dolar gerçekleştirmiştir. En çok ithalat yaptığı ülkeler sırasıyla Almanya (%18), Çin (16), Türkiye (13), Fransa (11) ve Polonya (10)'dir.

Ev tekstili konusunda dünyanın önde gelen ülkelerinden olan Türkiye'de birçok firma kendi markasını oluşturmuş ve yurtdışında mağaza zincirleri kurmuştur. Romanya'nın en çok ithalatını yaptığı ev tekstili ürünleri olan yatak örtüsü, masa örtüsü, tuvalet ve mutfak bezi, kullanılmış giyim eşyası, perdeler ve battaniler Türk firmalar için önemli potansiyel pazarlardır.

Romanya'nın ev tekstili ve mefruşat dağıtım kanallarının çoğu aşağıdaki uluslararası firmaların elindedir. Ev tekstili ürünlerinde tüketici tercihlerinde aşağıdaki faktörler etkili olmaktadır.

- Farklı ürünler
- Güvenli ürünler (yanmaya dayanıklı olması gibi)
- Hijyen özellikleri (yıkama standartları)
- Yüksek kalite standartları (dayanıklılık, renk kalitesi, vb.)
- Diğer fonksiyonel tekstiller

DEMİR – ÇELİK (gtip: 72)

Türkiye'nin Romanya'ya demir çelik ihracatındaki başlıca ürünler ve toplam içindeki payları şöyledir;

inşaat demiri (%24,1), çelik saclar (%21,7), kaplamanın çelik sacları (%21,7), tırtıllar (%21,6). Buna göre Romanya'nın inşaat sektörünün büyüklüğü 2009 yılında 13,3 milyar \$'dır. 2012'de 18,2 milyar \$'a ulaşacağı tahmin edilmektedir. 2009'da inşaat sektörünün büyüklüğü 2012'de büyüme hızı %8,7 olacak, 2012'de azalarak %4,3 olacaktır.

İNŞAAT MALZEMELERİ (gtip: 72, 73, 76, 39, 69, 70, 84, 32)

Türkiye'nin Romanya'ya inşaat malzemeleri ihracatındaki başlıca ürünler ve toplam içindeki payları şöyledir; inşaat demiri (%28), demir çelik borular (%13), demir çelik profiller (%6), demir çelik radyatörler (%6), ve inşaat aksamları (%16). 2009'da %8,7 oranında büyüyeceği öngörülen inşaat sektörüne yönelik tüm ürünlerin Romanya'da pazarlama potansiyeli yüksektir. Ülkemizdeki üretim kapasitesi açısından önemli diğer ürünler plastik kapı ve pencere profilleri, alüminyum profiller ve levhalar, ısıtma-soğutma sistemleri, kazanlar, pompalar, inşaat boya, seramik/cam inşaat malzemeleri, muslukçu eşyası vs.'dir.

BEYAZ EŞYA (gtip: 84)

Türkiye, Romanya'nın beyaz eşya ithalatında 92 milyon dolarlık değer ve %21'lik pay ile 1. sırada yer almaktadır. Türkiye'nin beyaz eşya ihracatında Romanya 6. sıradadır. Türk firmalarının üretimde kullandığı yüksek teknoloji, AR-GE faaliyetlerine verilen önem, ISO serisi vb. kalite standartlarının öneminin kavranması, tüketici tercihlerinin ön planda tutulması, gelişmiş pazarlama teknikleri ve iyi kurulmuş servis ağı pazardaki yüksek başarının dayandığı temel noktalar.

Romanya pazarında Türkiye'nin beyaz eşya konusundaki rakipleri sırasıyla İtalya, Polonya, Çin ve Slovakya'dır. Romanya beyaz eşya ithalatı 2008 yılında bir önceki seneye göre %3 oranında artarak 468 milyon \$ seviyesine çıkmıştır. Türkiye'nin Romanya'ya beyaz eşya ihracatı aynı dönemde %6 artmıştır.

Nüfusun 21,5 milyon ve kişi başı gelir seviyesinin 7.784\$ olduğu Romanya'da beyaz eşya talebinin artarak devam etmekte olduğu görülmektedir. Mevcut pazarın korunmasına yönelik olarak, Romanya'daki dağıtım kanalları ile olan iş ilişkilerinin geliştirilerek devamlının sağlanmalıdır.

ELEKTRİKLİ MAKİNELER (gtip: 85)

Romanya'daki komünist sürec boyunca sürdürülen ağır sanayileşme stratejisi, metalurji, mühendislik ve kimya sanayilerinde görece olarak teknolojik yönden eski tesislerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. İmalat sanayi aşırı derecede büyük işletmelere bağımlıdır. Aynı zamanda, kaliteli tüketim mallarının üretimi ihmal edilmiş, dünya kalite standartlarına uymayan mallar üretilmiştir. Teknoloji ithalatı ve yabancı yatırım ihtiyacı özellikle metalurji ve makine sektörlerinde yeniden yapılanmaya sebep olmakta ve büyük işletmeler fazla kapasitelerini azaltmaktadır. Romanya, sanayiye yeniden yapılandırmak için ithal teknolojiye ve yabancı yatırımlara büyük oranda ihtiyaç duymaktadır. Bu yüzden 2004-2008 yıllarında makine ve sermaye ekipmanı ithalatı yaklaşık 2,5 kat artış göstermiştir. Ağır olarak kamu kuruluşlarının yer aldığı ağır sanayi sektöründe özelleştirmeye hız verilmektedir.

Romen imalat sanayisinde makine ekipman ve üretim teknolojileri genel olarak yenilemeye ve yüksek teknolojiye ihtiyaç duymaktadır. Makine ekipman sanayimiz için Romanya'daki pazar potansiyeli yüksektir.

Romanya 22,2 gigavatlık (gigawat) kurulu kapasitesiyle Güneydoğu-Avrupa'nın en büyük elektrik enerjisi üreticisi ve net ihracatçısıdır. Buna rağmen kullanılan kapasite 16 gigawat civarındadır. 2005 yılında toplam 60,1 milyon megawat-saat elektrik üretilmiş olup, bunun %72,9'u çeşitli tip termoelektrik santrallerce, % 17'si hidroelektrik santrallerce ve % 10,1'i ise bir nükleer santralca gerçekleştirilmiştir. Enerji altyapısındaki son gelişmeler 10 adet termik santralin (2005 yılında tamamlanmış olup, birleşik kapasite 1,36 gigawat) rehabilitasyonu, nakil hatlarının iyileştirilmesini ve 2007 de üretime geçmesi beklenen Cernavoda termik santraline ikinci ünite ilave edilmesini kapsamaktadır. Cernavoda termik santralinin bir ünitesinin kurulu kapasitesi 655 megavattır. Bu santrale üçüncü ünite ilavesi de planlanmış olup inşasına 2006 da başlanması ve 2011'de tamamlanması öngörülmüştür. Romanya'da hidroelektrik santrali için 5.000 civarında uygun mahal bulunmasına rağmen, hidroelektrik kaynaklardan yararlanma oranı kapasitenin oldukça altındadır. 2004 yılında hidroelektrik santrallerin toplam kurulu kapasitesi 6.000 megawat civarındadır. (<http://www.musavirlikler.gov.tr/upload/R/2008Rapor..doc>)

Romanya'nın elektrik üretiminde sahip olduğu bölgesel üretim gücü göz önüne alındığında elektrik üretiminde ve dağıtımında kullanılan elektrikli-elektronik makine ve cihazlar için önemli bir potansiyel pazar konumundadır.

Romanya'nın 2008 yılında en çok ithalat yaptığı 4. büyük ürün grubu elektrikli-elektronik makine ve cihazlar, aksam ve parçalarıdır. 2008 yılındaki ithalat bir önceki yıla göre % 20,7 artarak 9,1 milyar dolara ulaşmıştır. Bu ürün grubu içerisinde en yüksek pay 1,8 milyar dolar ithalatla telli telefon/telgraf için elektrikli cihazlara aittir. Diğer önemli ithalat kalemleri sırasıyla 1,1 milyar dolarla izole tel ve kablolar, 765 milyon dolarla elektrik devresi teçhizatı, 627 milyon dolarla televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler, 549 milyon dolarla elektronik entegre devreler ve 349 milyon dolarla elektrik kontrol/dağıtım için tablo, konsollar, masalar, vb. mesnetlerdir. 2008 yılında Romanya'nın en çok elektrikli-elektronik makine ve cihazlar ithalatı yaptığı ülkeler Almanya(%20,8), Macaristan(%15,4), Çin(%10,4), İtalya(%7,5), Avusturya(%7,4) ve Hollanda(%4,5)'dir.

Ülkemizdeki üretim kapasitesi itibarı ile elektrikli cihazlar ve kablo teller daha ziyade kamu yatırımları ve kamu ihaleleri kapsamında satın alındığından ticaret heyetleri bu sektördeki firmalarımızın sürekli katılımı önem arz etmektedir. Kablo ve teller, elektrikli ev aletleri ve televizyon Romanya'ya ihracat potansiyeli yüksek olan ürünlerimizdir. EIU'e göre TV ve beyaz eşya pazarı sürekli büyümektedir.

OTOMOTİV ANA VE YAN SANAYİ (gtip: 87)

Avrupa Birliği'ne Ocak 2007'de tam üye haline gelen Romanya mevzuatını hızla AB mevzuatına uyumlu

hale gelmiş, serbest piyasa ekonomisinin zorunlu bir gereğidir. AB'nin de desteğiyle makro ekonomik göstergelerini her geçen gün iyileşen ve çalışanlarının gelir seviyesi yükselen Romanya, özellikle Batı Avrupalı firmaların ilgisini çekmektedir. Halkın gelir seviyesinin yükselmesinin bir belirtisi olarak, daha önceleri Romanya'da bulunması yadırganan son model otomobiller tüketicilerin beğenisine sunulmak üzere sergilenmektedir.

Ülke ekonomisindeki olumlu gelişmelere bağlı olarak önümüzdeki yıllarda Romanya otomobil pazarının üretici firmalar için önemli satış imkânları yaratacağının işaretleri görülmektedir.

Romanya'da yerli araç üreticisi 4 firma bulunmaktadır. Bunlar binek otomobil ve ticari araç üreticileri DACIA, DAEWOO, ARO ve kamyon üreticisi ROMAN'dır. Bu firmaların son yedi yıla ait üretim verileri incelendiğinde, ARO ve Dacia firmalarının binek otomobil üretimlerinde düşüş yaşanırken Daewoo firmasının üretim seviyesini muhafaza ettiği, buna bağlı olarak toplam üretimde de bir düşüş olduğu görülmektedir. Yerli üretimdeki düşüşün ekonomik krizin etkileriyle ve ithal otomobillerin pazar paylarını artırmalarından kaynaklandığı söylenebilir. 2008 yılında üretilen motorlu taşıt sayısı 245 bindir. Bunun 231 binini otomobil üretimi oluşturmaktadır. 2009 yılında motorlu taşıt üretiminin 226 bine düşmesi beklenmektedir.

2008 yılında 224 bin adet aracın satıldığı Romanya'da, firmalar ve pazar payları şöyledir. Dacia %28, Skoda %9, VW %8, Renault %7, Ford %6, Opel %6, Hyundai %5, Fiat 4, Peugeot %4, Chevrolet %3. Romanya'da 2008'de toplam satışlar 2007'ye göre %30 azalmıştır. Romanya otomotiv pazarı Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri ile mukayese edildiğinde pazarının boyutlarının hala istenen düzeye ulaşmamış olduğu görülür. Ülkemizde de üretilen Renault, Ford, Fiat, yedek parça pazarında ülkemiz yan sanayi üreticilerinin pazar potansiyeli yüksektir.

Bilinen nedenlerle bu güne kadar otomobil ihtiyacını karşılayamamış Romen halkının artan gelir seviyesine bağlı olarak bu ihtiyacını karşılamak veya oldukça eski teknoloji ile üretilen mevcut otomobillerini değiştirmek üzere yeni otomobil alımına yönelse de ekonomik krizin etkisi ve kredi imkânlarının kısıtlı olması sebebiyle 2. ele yönelik satışlarda artış görülmektedir.

Romanya oto yan sanayi pazarında belli başlı 10 adet üretici bulunmaktadır. Bu firmaların isimleri ve üretmekte oldukları oto yan sanayi ürünleri şöyledir: Compa (Fren, şaft, süspansiyon, şanzıman), Continental (lastik, emniyet kemeri, klima boruları), Faurecia (döşeme), Michelin (lastik), Montupet (silindir başlıkları, alüminyum parçalar), Pireli (lastik, dizel motor filtreleri), Renault Mecanique Roumanie (Vites kutuları), Takata-Petri (Hava yastıkları ve aksesuarları), TRW (Direksiyon simidi), Valeo (kablo, klima).

Romanya ekonomisinde yurtiçi hâsıladaki artışın ve enflasyondaki düşüşün önümüzdeki yıllarda da sürmesinin Romen otomobilleri için piyasa rekabet koşulları bakımından olumlu bir perspektif oluşturacağı beklentisi sektör kuruluşları arasında hâkim görüş olmakla birlikte, ekonomideki gelişmelerin ithal otomobiller bakımından da cazip satış koşulları yaratması kaçınılmaz olarak beklenmelidir.

MOBİLYA (gtip: 94)

Romanya mobilya sanayi, 1,3 milyar Euro üretim, 3.250 üretici firma ve bu işletmelerde istihdam edilen 70 bin çalışanı ile, uzunca bir geçmişi olan ve ülke ekonomisinde önem atfedilen sektörlerden biridir. Ülke topraklarında yer alan hatırı sayılır miktardaki orman varlığı da bu durumu desteklemektedir. Sektörün büyük firmalarının kuruluşu 1960-1980'li yıllara dayanmakta olup, 90'larda başlayan modernizasyon faaliyetleri, AB entegrasyonu ile hız kazanmış ve bugün de sürmektedir.

Mobilya, pazara sunumda, ürün olarak çok fazla el değişimine müsaade etmeyen bir ürün türüdür. Bu nedenle mobilya üreticileri doğrudan ithalatçı ya da perakendeci büyük depolar ve mağazalar aracılığı ile ürünlerini tüketicilere sunmaktadırlar. Romanya'da mobilyanın pazara sunumu ağırlıklı olarak uzmanlaşmış mağazalarca yapılmaktadır. Diğer yandan ülke genelinde son dönemde, Natuzzi, IKEA, KİKA ve Türkiye'den Boydak grubu gibi, sektörün uluslararası önemli aktörleri de kendi marka ve zincir mağazaları ile pazarda yer almaya başlamışlardır.

Romanya Mobilyada dış ticaret fazlası veren önemli bir üretici-ihracatçı ülkedir. Ülke ihracatının %80'lere yakın kısmı diğer AB ülkelerine gönderilmektedir. AB'ye bu ölçüde yoğunlaşılması 2008 krizinden sektörün derinden etkilemesine sebep olmuştur. 2009 yılı sektörün toparlanma ve pazar çeşitlendirmesi için arayışları ile geçmektedir.

Ülkenin alım yaptığı ülkelerin başında da sektörün önde gelen ülkeleri gelmektedir. 1 milyar dolara yaklaşan ve ihracatını destekler nitelikteki ithalatı ile Romanya mobilya pazarı, daha fazla pay alabilmek için çalışmalar yapmanın faydalı olacağı bir görünüm arz etmektedir. Polonya dışındaki tüm rakiplerimize karşı mesafe avantajımız da pazara girerken değerlendirilebilecek hususlardandır.

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ükelere Uyguladığı Gümrük Oranları
İnşaat Malzemeleri:	7610	Diğer Alüminyum inşaat malzemesi ve aksamı	33	2	211	0,5	?62	?53			Almanya:22,1 Yunanistan:20,9 Macaristan:13,2 İtalya:9,9 Türkiye:7,2	ABD, Çin ve Japonya: 6,4
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8544	Kablolar	899	26	1806	1,32	?45	?22			Almanya:26,7 Macaristan:21,9 Avusturya:8 İtalya:5,9 Türkiye:3,9	Çin, Kore, Japonya ve Tayvan:2,3
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8528	Televizyonlar	283	21	1755	0,32	?76	?45			Polonya:17,6 Çin:15 Slovakya:14,7 Macaristan:13,8 Türkiye:6,1	Çin, Kore, Hong Kong ve Tayvan:9,1 Malezya:6,4
İnşaat Malzemeleri:	7604	Alüminyum çubuk ve profiller	109	17	529	1,09	?42	?45			Yunanistan:21,4 Türkiye:17,1 Almanya:11,5 İtalya:10,5 Macaristan:6,8	Çin ve ABD:7,4 Rusya fed. Ve Tayland:4
Cam ve seramik İnşaat Malzemeleri	6908	Sırlı seramikten döşeme, şömine, duvar karesi, kaldırım taşı	120	14	406	1,28	?47	?52			İspanya:26,1 İtalya:24,3 Türkiye:15 Çin:11,8 Bulgaristan:6	Çin, Kore ve Belarus:5,5 Ukrayna, Brezilya, Umman ve BAE:2
Otomotiv Ana ve yan Sanayi	7007	Emniyet Camları	58	13	127	0,75	?38	?17			Türkiye:29,9 Polonya:22,4 Macaristan:12,9 Almanya:9,6 Avusturya:1,9	Çin, ABD ve Kore:2,6
Mobilya	9403	Diğer Mobilya	214	11	750	0,29	?93	?88			Almanya:22,8 Hollanda:14,8 İtalya:14,5 Polonya:13,9 Türkiye:5,7	Çin:0,8
Otomotiv Ana ve yan Sanayi	8704	Kamyonlar	214	16	3334	0,29	?93	?88			Almanya:22,8 Hollanda:14,8 İtalya:14,5 Avusturya:8,5 Fransa:6,2 Türkiye:5,7	Tayland:9,1
Elektrikli Makineler	8536	Elektrik anahtarları,	605	8	380	0,92	?35	?20			Almanya:40,7 İtalya:8,1 Macaristan:10,5	Çin, Japonya, ABD ve

ve Kablolar		sigortalar vb.									Fransa:7,2 Avusturya:4,8	Kore:2,1
Ev Tekstili	6302	Yatak, masa vs. örtüleri	30	7	1058	0,22	756	735			Çin:29,8 Türkiye:19 İtalya:9,7 Polonya:6,7 Almanya 6,3	Çin:11,8 Pakistan ve Hindistan:9,4
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8702	Otobüsler	73	18	851	0,54	793	784			Almanya:71,3 Türkiye:11,9 Macaristan:4,1 Hollanda:3,6 Çek Cum.:2,2	Çin, Kore ve Belarus:13 Rusya Fed. Ve Ukrayna:8,8
İnşaat Malzemeleri:	3925	Diğer Plastik İnşaat Malzemeleri	90	5	247	1,28	767	734			Almanya:30,4 Macaristan:11,9 Bulgaristan:8,6 Polonya:8,2 İtalya:7,6 Türkiye:6,5	Çin, Kore, Tayvan ve ABD:6,5
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8516	Elektrikli su Isıtıcıları	142	7	702	0,55	728	728			İtalya:27 Çin:16 Almanya:13,5 Macaristan:7,9 Polonya:6,8	Çin ve Hong Kong:2,9 Malezya ve Tayland: 0,2
İlaç Sanayi	30	İlaçlar	2556	3,5	558	0,6	756	71			Almanya:21,9 Fransa:12 İsviçre:11,9 Macaristan:10,3 Belçika:7,3	
İnşaat Malzemeleri	9406	Prefabrik yapılar	60	1	164	1,09	722	755			Türkiye:25 Danimarka:9,2 Polonya:6,4 Almanya:5,5 Macaristan:5,5	Çin, ABD, Kanada ve Güney Kore:2,7
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8537	Elektrik Kontrol, Dağıtım Tabloları	127	3	355	0,44	737	719			Avusturya:28,6 Almanya:17,2 İtalya:13,6 Macaristan:6,4 Fransa:5,5	Çin, ABD, Kanada ve Güney Kore:2,1
Cam ve seramik İnşaat Malzemeleri	6910	Lavabo, küvet, bide gibi seramik inşaat malzemeleri	21,5	2	157	0,54	738	755			İtalya:21,7 Türkiye:13,9 Çin:13,3 Bulgaristan:10,5 İspanya:10	Çin, Tayvan ve ABD:7 BAE ve Hindistan:2,4
Cam ve seramik İnşaat Malzemeleri	7005	Düz Cam	45	0,07	63	0,8	710	747			Macaristan:45 Bulgaristan:22,7 Belçika:10,4 Çin:4,4 Türkiye:4	Çin, Belarus, Kore, Tayvan, Kanada ve ABD:2,1
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8716	Araç Üstü Ekipman römork, treyler vb.	99	2	180	0,75	775	775			Almanya:37,7 Hollanda:9,9 Macaristan:9,1 Fransa:7,8 İtalya:6,1	Çin, Tayvan ve ABD:2,2
Otomotiv Ana ve Yan	8408	Dizel ve yarı dizel motorlar	293	250	270	0,94	222	-3			Türkiye:37,5 Kore:32,1 İspanya:12 Almanya:8,6	Kore:3,3 Çin:3,3

											Finlandiya:8,5	Belarus:5,5
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8708	Oto yan sanayi	1545	166	2673	0,71	15	-5			Almanya:25 Fransa:22 İngiltere:7,2 Macaristan:7,2 Türkiye:6,8	Kore, Japonya, ABD, Tayvan ve Çin:3,8
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8703	Otomobiller	1110	84	6210	0,25	77	73			Almanya:30 Çek Cum:14,3 Macaristan:12,9 Slovakya:6,1 Türkiye:5,8	Japonya, ABD, Kore ve Çin:%10, İran:%6,5
Hazır Giyim	61	Hazır Örme Giyim	424	105	7742	0,28	17	18			İtalya:24,5 Çin:10,9 Almanya:8,4 Avusturya:7,5 Türkiye:6,1	
Boru ve Bağlantı Parçaları	7306	Demir Çelik Borular	140	57	1170	87	56	49			Türkiye:34 İtalya:17,7 Almanya:15,3 Bulgaristan:4,6 Yunanistan:3,7	
Kumaş	5407	Sentetik filamentlerden kumaş	268	35	731	1,94	2	9			İtalya:37,6 Almanya:14,4 İngiltere:13,8 Fransa:10,5 Türkiye:8	
Hazır Giyim	62	Hazır dokuma giyim	460	70	4640	0,3	44	28			İtalya:31 Çin:10,6 Almanya:10 İspanya:7,4 Türkiye:5,9	
Kumaş	6006	Diğer örme kumaş	96	54	716	1,05	6	4			Türkiye:31,7 İtalya:20,4 Almanya:15,6 Portekiz:8,6 İngiltere:8	Endonezya:6,4 Çin, Japonya, Kore ve Tayvan:8
Kumaş	5208	Pamuklu kumaş	223		271	2,19	42	32			İtalya:49 Almanya:15,4 Türkiye:10,2 Fransa:5,6 İngiltere:4,6	Çin, Hindistan ve Japonya:8 Pakistan:6,4
Beyaz Eşya	8418	Buzdolabı	177	35	1521	0,58	36	45			Türkiye:19,4 Macaristan:11,4 Avusturya:10,1 Polonya:7,3İtalya:18	Çin ve Güney Kore:%1,6
İnşaat Malzemeleri:	3916	1 mm'den büyük plastikten monofil çubuk profiller	147	23	245	3,8	48	43			Almanya:38,8 Türkiye:20,9 Polonya:14,9 Bulgaristan:5,6 Macaristan:4,5	Çin, ABD ve Kore:6,5,
Halı	57	Halı	62	27	1267	0,58	53	36			Belçika:11,6 Türkiye:11,1 Fransa:10 Hollanda:7,8 Almanya:5,7	Hindistan ve Çin:7,5
Kağıt ve		Hijyenik kağıt ürünleri,									Polonya:33 Türkiye:20	

Karton Ürünleri	4818	tuvalet kağıtları, kağıt havlu, mendil, peçete, v.s	148	21	571	0,76	22	17		Macaristan:15,3 Almanya:9,3 İtalya:6,6	
İnşaat Malzemeleri:	7308	Demir çelik inşaat aksamı	346	10	924	94	59	30		Almanya:29,9 İtalya:11,2 Polonya:8,4 Macaristan: Çin:6,3 Türkiye:6,2	
Temizlik Maddeleri	34	Sabun ve deterjanlar	352	23	678	0,86	20	15		Polonya:12,8 Macaristan:11,8 Almanya:11,5 Çek Cum:10,4 İtalya:8,1	ABD ve Çin:2,9
Ambalaj Malzemeleri	3923	Plastik Ambalaj	227	21	526	0,63	36	24		Macaristan:25,4 Almanya:10,1 İtalya:9,6 Türkiye:6,9 Polonya:6,3	Çin:6,5 Rusya Fed. Tayland ve Malezya:0,6
Beyaz Eşya	8450	Ev ve çamaşırhaneler için çamaşır yıkama makineleri	86	19	713	0,7	39	43		Türkiye:27 İtalya:21 Slovakya:17,8 Çin:11,5 Polonya:9,5	ABD, Çin ve Kore:2,7
Boru ve Bağlantı parçaları	3917	Plastik boru, hortum ve bağlantı parçaları	2196	21	621	1,26	45	33		Almanya:21,3 Türkiye:14 İtalya:12 Çek Cum.:11,7 Macaristan:10,6	ABD, Çin, Japonya ve Kore:5,1

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 0 aylıktır.

Romanya - Düzenlenen Önemli Fuarlar

Milli Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

ALL PACK (Bükreş - Mayıs/Her Yıl)

Ambalaj malzemeleri, makineleri ve hizmetleri
Web Sitesi : <http://www.romexpo.org>

CONSTRUCT EXPO AMBIENT 2011 (Bükreş - Haziran/Her Yıl)

İnşaat
Web Sitesi : <http://www.sen-expo.com>

Bireysel Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

AGRARIA (Cluj-Napoca - Ocak/Her Yıl)

Tarım, gıda sanayi ve ambalaj
Web Sitesi : <http://www.agraria.info.ro>

AMBIENT-CONSTRUCT - International Fair Specialised for Constructions (Cluj-Napoca - Mart/Her Yıl)

Yapı tekniği
Web Sitesi : <http://www.expo-transilvania.ro>

BIFE TIMB (Bükreş - Mart/Her Yıl)

Mobilya
Web Sitesi : <http://www.romexpo.org>

CERF - Computers and Electronics Romanian Fair (Bükreş - Mart/Her Yıl)

Bilgisayar
Web Sitesi : <http://www.expotek.ro>

CONSTRUCT EXPO - AMBIENT - International Exhibition For Construction Machinery (Bükreş - Mart/Her Yıl)

İnşaat makinaları
Web Sitesi : <http://www.romexpo.org>

EXPO APA - International Specialized Exhibition for Water Supply, Sewe Rage and Waste Water Treatment (Bükreş - Haziran/Her Yıl)

Sulama ve Sulama Teknolojileri
Web Sitesi : <http://www.ara.ro>

EXPO APA - International Specialized Exhibition for Water Supply, Sewe Rage and Waste Water Treatment (Bükreş - Haziran/Her Yıl)

Sulama ve Sulama Teknolojileri
Web Sitesi : <http://www.ara.ro>

FORESTA-EUROSILVA INTERNATIONAL - International Fair Specialized for Forestry and for the Wood Processing Industry (Cluj-Napoca - Nisan/Her Yıl)

Tarım, Ormançılık, Bahçecilik, Bağcılık, Balıkçılık ve Hayvan Yetiştiriciliği
Web Sitesi : <http://www.agrofin.ro>

FORESTA-EUROSILVA INTERNATIONAL - International Fair Specialized for Forestry and for the Wood Processing Industry (Cluj-Napoca - Nisan/Her Yıl)

Tarım, Ormançılık, Bahçecilik, Bağcılık, Balıkçılık ve Hayvan Yetiştiriciliği
Web Sitesi : <http://www.agrofin.ro>

MEDICA (Cluj-Napoca - Şubat/Her Yıl)

Medical
Web Sitesi : <http://www.expo-transilvania.ro>

T.I.T. - International Technical Fair (Cluj-Napoca - Mart/Her Yıl)

Maden, petrokimya ve kimyasal ürünler
Web Sitesi : <http://www.expo-transilvania.ro>